

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**GÖNÜLLÜLÜK PROJELERİNDE ÇALIŞANLARIN GÖNÜLLÜLÜK
DURUMLARINA ETKİ EDEN HİKAYELERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KINDİROĞLU

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

Kasım, 2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**GÖNÜLLÜLÜK PROJELERİNDE ÇALIŞANLARIN GÖNÜLLÜLÜK
DURUMLARINA ETKİ EDEN HİKAYELERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Zeynep KINDİROĞLU
(Y1812.410013)

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Belma TUĞRUL

Kasım, 2020

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Gönüllülük Projelerinde Çalışanların Gönüllülük Durumlarına Etki Eden Hikayelerin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (06/11/2020)

Zeynep KINDİROĞLU

ÖNSÖZ

Çalışmanın tüm aşamalarında rehberliği, desteği ve ilgisi ile yanımda olan başta değerli danışman hocam, Prof. Dr. Belma TUĞRU' a, çalışma sürecinde değerli fikirleri ile yardımcı olan ve yön veren sevgili Ece KARABONCUK hocama ve gerek lisans gerek yüksek lisans süreci boyunca her zaman hissettiğim desteği için bölüm başkanımız sevgili Dr. Aylin SÖZER hocama teşekkürlerimi sunarım...

Aralık, 2020

Zeynep KINDİROĞLU

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	xi
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	viii
I. GİRİŞ.....	ix
A. Problem Cümlesi	2
B. Amaç ve Alt Amaçlar	2
C. Önem	3
D. Varsayımlar	3
E. Sınırlılıklar.....	3
F. Tanımlar.....	4
II. İLGİLİ LİTERATÜR.....	5
A. Gönüllülük.....	5
1. Gönüllülük ve Toplum Temelli Gönüllülük	5
2. Bireylerin Gönüllülüğüne Neden Olan Faktörler.....	6
3. Gönüllü Faaliyetlerin Birey ve Toplum Üzerindeki Etkileri	9
4. Dünyada Gönüllülük Örnekleri.....	12
5. Türkiye’de Gönüllülük Örnekleri	13
B. Sosyal Girişimcilik	14
1. Sosyal Girişimcilik Tanımı	14
2. Türkiye’de Sosyal Girişimcilik	16
3. Dünyada Sosyal Girişimcilik	20
III. YÖNTEM	23
A. Araştırmanın Modeli	23
B. Çalışma Grubu.....	23
C. Veri Toplama Araçları.....	24

1. Demografik Bilgi Formu.....	24
2. Görüşme Formu	24
3. Ölçme Araçlarının Uygulanma Aşamaları.....	24
4. Verilerin Analizi.....	24
IV. BULGULAR.....	28
A. Oyun Türleri.....	28
B. Hayaller ve Merak	29
C. Aile İlişkileri.....	31
D. İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model	32
E. Karar Verme Sebebi	34
F. Gönüllülük Çıktısı.....	36
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	38
A. Tartışma.....	38
1. Birinci Temaya İlişkin Tartışma (Oyun Türleri).....	38
2. İkinci Temaya İlişkin Tartışma (Hayaller ve Merak)	40
3. Üçüncü Temaya İlişkin Tartışma (Aile İlişkileri-Ebeveyn Tutumları).....	42
4. Dördüncü Temaya İlişkin Tartışma (İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model).....	45
5. Beşinci Temaya İlişkin Tartışma (Karar Verme Sebebi).....	46
6. Altıncı Temaya İlişkin Tartışma (Gönüllülük Çıktısı).....	47
B. Öneriler.....	52
1. Eğitimciler İçin Öneriler	52
2. Araştırmacılar İçin Öneriler	52
VI. KAYNAKÇA.....	53
EKLER.....	62
ÖZGEÇMİŞ.....	65

KISALTMALAR

AÇEV	: Anne Çocuk Eğitim Vakfı
AKUT	: Arama Kurtarma Derneği
ASHOKA	: Sosyal Girişimci Ağı
AYDER	: Alternatif Yaşam Derneği
CİSST	: Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği
DSM	: Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı
GENÇTUR	: Gençlik Turizmi
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
INSARAG	: Uluslararası Arama Kurtarma Danışma Grubu
KAMER	: Kadın Merkezi
KEDV	: Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı
KOBİ	: Küçük ve Ortaboy İşletmeler
KUSIF	: Koç Üniversitesi Sosyal Etki Forumu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
SOGLA	: Sosyal Girişimci Genç Liderler Akademisi
SOVET	: Genç İşsizlere Bir Alternatif Olarak Sosyal Girişimcilik
TEMA	: Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
TOG	: Toplum Gönüllüleri Vakfı
TÜSEV	: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
UCİM	: Saadet Öğretmen Çocuk İstismarı ile Mücadele Derneği
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	Çalışma Grubu (Katılımcılar)	23
Çizelge 2	Katılımcıların Kardeş Sayılarına Dair İlgili Tablo.....	25
Çizelge 3	Katılımcıların Aile Yapılarına Dair İlgili Tablo	25
Çizelge 4	Katılımcıların Çocukluklarının Nerede Geçtiğine Dair İlgili Tablo	25
Çizelge 5	Katılımcıların Okul Öncesi Eğitim Alıp Almadıklarına Dair İlgili Tablo ...	25
Çizelge 6	Katılımcılarının Annelerinin Mesleklerine Dair İlgili Tablo	26
Çizelge 7	Katılımcılarının Babalarının Mesleklerine Dair İlgili Tablo	26
Çizelge 8	Katılımcıların Mesleklerine Dair İlgili Tablo	26
Çizelge 9	Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Dair İlgili Tablo.....	27
Çizelge 10	Katılımcıların Okudukları Bölümlere Dair İlgili Tablo	27
Çizelge 11	Görüşmeler ile Ortaya Çıkan Bilgilerin Sonucunda Oluşan Temalar.....	28
Çizelge 12	Katılımcıların Oyun Türleri Üzerine Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular ...	28
Çizelge 13	Katılımcıların Hayaller ve Merak Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular.....	30
Çizelge 14	Katılımcıların Aile İlişkileri ve Ebeveyn Tutumları Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	31
Çizelge 15	Katılımcıların İlham Kaynakları Olabilecek Rol Modelleri Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	33
Çizelge 16	Katılımcıların Hayata Geçirmiş Oldukları Projeler ile İlgili Karar Verme Sebepleri Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	34
Çizelge 17	Katılımcıların Gönüllülüğün İnsana Kazandırdıkları Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular	36

GÖNÜLLÜLÜK PROJELERİNDE ÇALIŞANLARIN GÖNÜLLÜLÜK DURUMLARINA ETKİ EDEN HİKAYELERİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı gönüllülük projelerinde çalışanların gönüllülük durumlarına etki eden hikayeleri incelemektir. Çalışmada gönüllülük esasıyla sosyal girişimcilik yapan bireyler ile de çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmada gönüllülük ve sosyal girişimcilik konularının kavramsal olarak incelemesi yapılmıştır. Gönüllük projelerine liderlik yapan, katılım gösteren bireylerin özgeçmişlerini ve sosyo-psikolojik durumlarını ortaya koymak bu tip projelere olan katılımı arttırmak bakımından önem kazanmaktadır. Araştırma nitel araştırma türü olan betimsel araştırma olarak yapılmıştır. Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme ile gönüllülük projeleri liderleri olarak belirlenmiştir. Örnekleme yaş aralığı kriter olmaksızın (29-58 yaş aralığında) farklı alanlarda çalışan gönüllülük ve sosyal girişimcilik projelerinde liderlik yapan, farklı şehirlerden katılım sağlayan 7 erkek ve 8 kadın toplam 15 yetişkin birey oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 11 sorudan oluşan demografik bilgi formu ve nitel veri toplama aracı olarak ise 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu tercih edilmiştir. Görüşme formunda oyun oynadıkları mekanlar, oynadıkları oyun türleri, hayalleri ve merakları, gönüllülük ile ilgili düşünceleri, bir ilham kaynağı ya da rol modellerinin olup olmadığı, gerçekleştirmiş oldukları projeye başlamaya karar verme sebepleri ve gönüllülüğün kazanımı hakkında sorular sorulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ile genel çerçevesi önceden belirlenmiş başlıklar düzenlenmiş, temalar oluşturulmuş ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların 6'sı okul öncesi eğitim alırken, 9'unun almadığı, oynadıkları oyun türü olarak en çok işbirlikçi aynı zamanda hareketli oyunları tercih ettikleri, yine katılımcıların çoğunluğunun hayal kuran ve meraklı oldukları, yarı katılımcının bir rol modeli olduğu ya da imcece usulüne tanık olduğu görülmüştür. Büyük bir çoğunluğunun projeyi gerçekleştirmek için karar verme sebeplerinin ihtiyaca kayıtsız

kalamamalarının olduğu ve gönüllölük sonucunda manevi tatmin, huzur, mutluluk elde ettikleri aynı zamanda varlıklarını anlamlandırdıkları cevapları alınmıştır.

Anahtar Kelime: Gönüllölük, Sosyal Girişimcilik.

AN EXAMINATION OF THE STORIES AFFECTING VOLUNTEERS WORKING IN VOLUNTARY PROJECTS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the stories that affect volunteers working in voluntary projects. The study was also conducted with individuals engaged in social entrepreneurship on a voluntary basis. To this end, the issues of volunteering and social entrepreneurship were conceptually examined in the study. It is important to reveal the background and socio-psychological state of individuals who lead and participate in volunteering projects for increasing the participation in such projects. The research was carried out as a descriptive study, which is a type of qualitative research. The sample of the study was determined as leaders of volunteering projects by criterion sampling. The sample consisted of a total of 15 adult individuals, including 7 men and 8 women, who worked in different fields without the age range criterion (between the ages of 29-58), led volunteering and social entrepreneurship projects, and participated from different cities. It was preferred to use a demographic information form consisting of 11 questions as a data collection tool and the semi-structured interview form consisting of 10 questions as a qualitative data collection tool. In the interview form, questions were asked about the places where they played games, the types of games they played, their dreams and curiosities, their opinions on volunteering, whether they had a source of inspiration or role models, their reasons for deciding to start the project they carried out, and the acquisition of volunteering. With the data obtained as a result of the study, the titles with the predetermined general framework were arranged, and the themes were created and analyzed using the descriptive analysis method. As a result of the study, it was observed that while 6 of the participants received pre-school education, 9 of them did not receive it, they mostly preferred cooperative and also moving games, the majority of the participants were imaginative and curious, and half of the participants had a role model or witnessed the collective work. The great majority of them responded that their reason for deciding to carry out the project was that they could not be indifferent to the need and that they achieved spiritual satisfaction, peace, and happiness as a result of volunteering and also made sense of their existence.

Keywords: Volunteering, Social Entrepreneurship.

I. GİRİŞ

Maddi-manevi hiçbir karşılık beklemeden, birçok farklı alanda, kendisi dışında bir başkası için yardımda bulunan kimselere gönüllü denmektedir. Yapılan gönüllülük toplum yararını gözetiyorsa toplum temelli gönüllülük olarak ifade edilmektedir.

Gönüllü bireyler kişisel becerilerini ve zamanlarını gönüllü olarak ilgili alanda harcarlar. Bu bireylerin maddi bir beklentisinin olmaması başka motivasyon unsurlarını öne çıkarmaktadır (Atçı, Yenipınar ve Unur, 2014:51). Toplum temelli gönüllülük projelerinde yer almak toplum farkındalığının gelişmesine katkı sağlayacağı gibi aynı zamanda topluma karşı olan sorumlulukla ilgili farkındalığı sağlamaktadır.

Toplumsal gönüllük faaliyetlerine katılan bireylerin bir alana ilgi duyması da o alanda gönüllü olmasının motivasyonu olabilmektedir. Nitekim bu şekilde hem kendisini daha da geliştirme imkânı bularak hem de mevcut tecrübelerini paylaşma alanı bulmaktadır. Dolayısıyla bu durum bir gönül davranışı için önemli bir motivasyon kaynağı olarak öne çıkmaktadır (Artan vd., 2018:2490).

Toplum temelli (toplum yararına) gönüllülük projeleri ülkelerin sivil toplum yapılarının gelişmesinde önemli bir rol oynamakla birlikte gönüllülerin etkin katılımı toplumsal organizasyonların başarıya ulaşmasında oldukça önemlidir. Aynı zamanda gönüllü birey sayısının nicel olarak fazla olması ve liderler tarafından doğru kanalize edilmesi toplumsal organizasyonun da başarılı olmasını sağlamaktadır (Erdoğan, 2016: 34).

Gönüllülük kapsamında çalışmanın bir diğer yolu da sosyal fayda sağlayacak girişimlerdir. Bunlar ekonomik girişimler olmakla birlikte temelde sosyal fayda sağlamak amaçlanmaktadır. Bu girişim türüne sosyal girişimcilik denmektedir. Toplum yararını gözeterek yapılan bu sosyal girişimcilik projeleri ülkenin ekonomisine de katkı sağlamaktadır.

Toplumsal temelli bu projelerin yaygınlaşması adına psikolojik alt yapıların ortaya çıkarılmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu sebeple gönüllülük projelerinde lider pozisyonundaki bireylerin tutum ve hikayelerinin incelenmesi bu açıdan yapılacak olan çalışmalara temel oluşturabilir.

Gönüllülük projelerinin yaygınlaşması, toplum yararına olacağından bunu sağlamak her ülkenin isteyeceği bir olgudur. Ancak bu yayılmanın ve genişlemenin nasıl yapılacağına dair hem organizasyon olarak toplumsal hem de bu organizasyonlara yön veren liderler bağlamında bireysel soruşturmalar yapmak gönüllülük projelerinin yayılmasını nasıl etkin olacağını sunacaktır.

Bu noktada bu çalışma toplum temelli gönüllülük projelerinde yer alan kişilerin hikayeleri ve bu yönelimlerinde etkili olan sebepleri araştırarak faydalı olmayı amaçlamaktadır.

A. Problem Cümlesi

Bu araştırma gönüllülük projelerinde çalışan kişiler ile görüşmeler yaparak gönüllülüklerine etki eden hikayeleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma gönüllülüğe sebeplerin neler olduğu hakkında genel kanı oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu sebeple araştırmanın problemi “Gönüllülük projelerinde çalışan kişilerde bu yönelimin sebebi nedir?” olarak belirlenmiştir.

B. Amaç ve Alt Amaçlar

Bu çalışmanın amacı gönüllülük projelerinde çalışmış kişilerin hazırlanan demografik form ve görüşme formuyla, özgeçmişleri, projeleri, gönüllülük hakkında fikirleri öğrenilerek, yapmış oldukları girişime başlama sebeplerini, neler düşündüklerini ve hissettiklerini öğrenerek literatüre katkı sağlamaktır.

Alt Amaçlar:

1. Katılımcıların çocuklukta tercih ettikleri oyun türleri onların gönüllülük durumlarına etki etmiş midir?
2. Katılımcıların l-hayalci ya da meraklı olmaları onların gönüllülük durumlarına etki etmiş midir?
3. Katılımcıların ebeveyn tutumları onların gönüllülük durumlarına etki etmiş midir?

4. Katılımcıların bir rol modele sahip olması ya da olmaması onların gönüllülük durumlarına etki etmiş midir?
5. Katılımcıların gönüllülük duruma etki eden karar verme sebepleri nelerdir?
6. Katılımcıların gönüllülük sonucunda hissettikleri şey gönüllülük durumlarında etkili olmuş mudur?

C. Önem

Gönüllülük projelerinin toplum ve çevre adına büyük önem taşıması gönüllü bireylerin önemliliği üzerine dikkat çekmektedir. Bu noktada da gönüllülerin belirli özelliklerinin ve gönüllülük projeleriyle ilgili hikayelerinin ayrıca önem taşıdığı düşünülmektedir. Kişilerin aldığı eğitimler, nasıl bir yaşam sürdüğü, onu projeyi yapmaya iten sebebin olup olmadığı ya da ne olduğu hakkında bilgiler alınması hedeflenmektedir. Toplumsal, sosyal fayda sağlamanın öneminin bunu yapmış insanlardan yola çıkılarak, bu konu ile ilgili bir değerlendirme sunmanın daha etkili olacağı düşünülmektedir. Toplumların bu konudaki çalışmalara oldukça ihtiyacı olduğunu düşünürsek, bu konu hakkında yapılmış, yapılacak her çalışmanın büyük önem arz ettiği söylenebilir.

D. Varsayımlar

- Araştırmaya katılan katılımcıların yöneltilen sorulara doğrudan ve içten cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.
- Araştırma için hazırlanan formların, alınması hedeflenen cevapları alacak nitelikte sorular olduğu varsayılmaktadır.

E. Sınırlılıklar

- Araştırma “Toplum Temelli Gönüllülük Projelerine Liderlik Yapmış Kişilerin Özgeçmiş ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi” başlığı ile başlamış, fakat pandemi sürecinden ötürü yüz yüze görüşmeler tamamlanamadığından Torrance Yaratıcı Düşünce Testi yeterli sayıda uygulanamamıştır. O nedenle veriler kullanılamamış görüşme soruları ile gönüllülüklerine etki eden hikayeleri ile sınırlı kalmıştır.
- Araştırma 15 katılımcı ile sınırlı kalmıştır.

- Araştırmada kullanılan görüşme formu 10 soru ile sınırlandırılmıştır.

F. Tanımlar

Sosyal Girişimcilik: Sosyal girişimciliğın fayda sağlama niyetiyle yola  kmış girişimcilerin tanımı olduğu söylenmektedir (Güler, 2010:45).

Gönüllülük: Gönüllülük, hiçbir karşılık beklemeden kendi hür iradesi ile bireye ya da bireylere, topluma herhangi bir alanda hizmet etmek olarak tanımlanmaktadır.

II. İLGİLİ LİTERATÜR

A. Gönüllülük

1. Gönüllülük ve Toplum Temelli Gönüllülük

Gönüllük kavramı toplumların sosyolojik yapısına göre farklı şekillerde anlamlandırılabilir. Bu bağlamda gönüllüğe dair farklı tanımların yapıldığı gözlemlenmektedir. Nitekim Çakı (2014)'ya göre gönüllük toplumların sahip oldukları; din, sanat ya da kültürel miraslarıyla doğrudan ilişki bir kavramdır.

Gönüllük kavramının akla gelen ilk tanımlarından birini; “insanların herhangi bir maddi çıkar beklemeden sosyal fayda sağlayan faaliyetlere destek vermek” açıklaması oluşturmaktadır (Balaban ve İnce, 2015). TÜSEV (2013)'e göre ise gönüllükte kişinin kendi isteği doğrultusunda sosyal faydaya katılmasıdır. Bu bağlamda Birleşmiş Milletlere göre herhangi bir eylemin gönüllülük olarak değerlendirilmesinde üç temel kriter öne dürmektedir. Bunlar (Şengöz, 2016);

- Eylemin başkasının yarına olarak yapılması
- Özgür iradeyle yapılmış olması ve
- Maddi bir çıkara dayanmayan motivasyon

Birleşmiş Milletlerin UNV (2013:12) tarafından hazırlanan raporunda gönüllük şu şekilde tanımlanmaktadır. Gönüllülük birçok farklı sivil topluma katılım aracılığıyla da gerçekleşmektedir. Bu bağlamda gönüllük bireyin kendi özgür iradesinin neticesidir. Bu noktada maddi bir menfaat de söz konusu değildir. Gönüllü olma davranışı aynı zamanda siyasi olarak vatandaş olmanın da gereklerinden birisi olarak öne çıkmaktadır. Nitekim demokratik bir toplumda sivil topluma katılmak ve toplumsal bir dayanışma örneğinin içinde olmak önem kazanmaktadır.

Gönüllülük kavramının tanımlanmasında etkili olan bir diğer etmen ise insanların faaliyet alanlarıdır. Bu doğrultuda gönüllük kavramı ihtiyaç sahibi insanların ihtiyaçlarını maddi bir çıkar beklemeden karşılamak olarak algılanmaktadır. Ancak aynı kavram daha sonra mevcut ihtiyaçların ortaya çıkmaması için faaliyetlerde

bulunmak anlamına gelmiştir. Gönüllülük kavramı içinde bulunulan toplumun mevcut koşullarına göre farklı anlamlara gelebilmektedir. Nitekim değişen uygulamalar kavramın da dönüşmesine neden olmaktadır. Bu doğrultuda doğal afetlerin yoğun olduğu bir ülkede daha çok bir türden bir gönüllülük öne çıkmaktadır. Örneğin Türkiye’de 1999 depreminde doğal afet konusundaki gönüllülük daha fazla dikkatleri üzerine çekmiştir. Ancak bir başka dönemde farklı gönüllülükler etkili olmaya başlamıştır. Türkiye’de bayramlarda geleneksel olarak yapılan yardımlar, bağışlar ve kan bağı gibi faaliyetlerin en yaygın gönüllülük alanları olduğunu ifade etmektedir (Namdar, 2019:41).

Gelinen noktada gönüllük kavramı kültürel farklılıklara ya da içinde bulunulan sosyal şartlara göre farklılıklar gösterse de kavramın ortak noktaları yok değildir. Bu bağlamda gönüllük sosyal dayanışmayı ve toplumsal bütünleşmeyi pekiştirmesi bakımından önemli bir sosyo-psikolojik unsurdur. Bu yönüyle gönüllülük vatandaşlık bilincinin de geliştiğini göstermektedir.

Bireysel anlamda empati becerisinin de gelişmesini sağlayan gönüllülük özellikle katılım, uyum sağlama, empati kurma gibi becerileri geliştirerek bireylerin riskli davranışlarının önlenmesinde, farklı kültürlere uyum sağlamalarında ve eğitim kazanımlarının geliştirilmesinde etkili olmaktadır. Bu doğrultuda gönüllülük devlet ve özel sektör alanlarında teşvik edilmelidir.

Toplum temelli gönüllülük ise bireysel olarak yapılan bir gönüllüğün aslında temelde toplum yararı adına yapılıyor olmasıdır. Toplumdaki değişime ve gelişime faydalı olmak amacını barındırmaktadır. Eğitim, çevre, kadın veya çocuk gibi birçok farklı alanda ülkenin, toplumun temel değişimi ve dönüşümü amaçlanıyor olması toplum temelli gönüllülüğü ifade etmektedir. Bu duruma örnek olarak TOG (Toplum Gönüllüleri Vakfı) örnek gösterilebilir. Bireysel gönüllü olarak katılabildiğiniz bu vakıf dezavantajlı çocuklara eğitim imkânı sunmanızı sağlamaktadır. Bireysel olarak gönüllü olunan bu vakıf aslında toplumdaki eğitim eksikliğini gidererek toplumun gelecek yıllar içerisindeki gelişimine yarar sağlama amacı gütmektedir.

2. Bireylerin Gönüllülüğüne Neden Olan Faktörler

Bireylerin gönüllü olma nedenleri hem sosyal hizmetler hem de sosyo-psikoloji alanındaki tüm araştırmacıların çalışma alanlarından birisidir. Bu bağlama Özçağdaş (2013:90)’a göre geniş bir aralıkta çalışılan gönüllü olma nedenleri konusunun

değişkenleri daha geniş bir zeminde ele alınmaktadır. Gönüllü olma misyonu iyi vatandaş olmanın da bir etkeni olarak öne çıkmaktadır. Vatandaşların kendi aralarında kurdukları bu tarz gönüllü vakıf ve dernekler de devletler tarafından desteklenmektedir.

Birleşmiş Milletlerin gönüllülüğün motivasyonuna dikkat çektiği temel ortak değerlerin başında ise yardımlaşma, sorumluluk ve dayanışma duygusu olarak öne çıkmaktadır.

“Gönüllülüğün, “kişinin insani ve sosyal sermayesini genişlettiği, onları daha olgun, özerk, sosyal ve donanımlı bireylere dönüştürdüğü, ileriki yaşamlarında onları daha hareketli ve emek piyasasında daha şanslı kıldığı” ileri sürülmektedir” (Çakı, 2014:188).

Gönüllülük faaliyetleri tüm dünyada var olan bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Bu gönüllülük faaliyetleri ister kurumsal çapta isterse bireysel anlamda olsun varlığını devam ettirmektedir. Bu doğrultuda farklı toplumlarda varlığını devam ettiren gönüllülük tanımı, dilsel ifadesi bakımından farklılaşabilmektedir. Ancak tüm farklılaşmalara rağmen bireylerin gönüllü olarak faaliyetlere katılması bir şekilde evrensel bir tutum da içermektedir. Bu noktada bireylerin gönüllü olmasını motive eden evrensel olan ortak değerler olduğu söylenebilir (UNV, 2011:4).

Fazlıoğlu (2013:70)’na göre ise gönüllü olma nedenleri irdelendiğinde bireysel kişilik özellikleri kadar toplumsal özellikler de öne çıkmaktadır. Bu bağlamda içinde bulunulan toplumsal yapı gönüllü olma davranışlarını etkileyebilmektedir. Nitekim kapalı ve baskıcı olan bir toplumda gönüllü olma faaliyetlerinin daha az olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla gönüllü olma gerekçelerini bireysel ve toplumsal odaklı nedenler olmak üzere iki temel kategoride ele almak mümkündür.

Bu doğrultuda bakıldığında gönüllüğe neden olabileceği düşünülen bireysel nedenler şu şekilde sıralanabilir:

- Sahip olduklarını paylaşma isteği
- Yetenek ve bilgi paylaşımında bulunmaktan hoşlanmak
- Toplumsal olarak kabul görme isteği
- Ekip çalışmasına katılmak istemek ve aidiyet duymak
- Sosyal çevre edinmek ve kendini geliştirmek istemek gibi alt başlıklardan oluşmaktadır.

Gönüllüğe neden olduğu düşünülen toplumsal nedenler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Kamu yararını gözetmek
- Toplumsal bir probleme çözüm geliştirme isteği
- Toplumsal faydasının varlığına inandığı kuruma destek olmak
- Bir fikrin savunuculuğunu yapmak
- Desteklediği bir grubun veya kurumun tanıtımını yapmak olarak gruplanmak

Gönüllüğün hem toplumsal hem de bireysel nedenleri irdelendiğinde gönüllüğün bir süreç olduğu da söylenebilir.

Gönüllü faaliyetlere katılan bireylerin hem kendilerine hem de yaşadıkları topluma karşı olan duyarlılıklarının geliştiği düşünülmektedir. Bu noktada gönüllük bireylerin kendi kişisel gelişimlerini sosyal ve psikolojik olarak yükseltmesi bakımından önem kazanmaktadır. Gönüllü olma davranışı toplumsal bir yarar sağlasa da bireysel olarak da psikolojik yarar sağladığı düşünülen bir davranıştır. Nitekim iyi vatandaş ya da iyi insan olmanın analiz edildiği yerlerde sosyal davranışlar ve gönüllü faaliyetlerin yapılması öne çıkmaktadır (Erdoğan, 2016:12). Bu anlamda literatür incelendiğinde birçok farklı araştırma olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların önemli bir kısmı felsefi çalışmalar oluştursa da sosyolojik ya da anket çalışmaları da bulunmaktadır. Nitekim anket üzerinden yapılan çalışmalara Garcia'nın yaptığı çalışma örnek gösterilebilir.

Garcia'nın analiz ettiği European Social Survey (Avrupa Sosyal Anketi) verileri 18 Avrupa ülkesinin örnekleminde toplanmıştır. Çalışma sonuçları değerlendirildiğinde; insanların, politik katılımdan çok, gönüllü kuruluşlar içinde katılımda bulunmalarına göre kendilerini “iyi vatandaş” olarak belirlediği aktarılmaktadır (Akalp, 2013:23).

Gönüllü olarak sivil toplum örgütlerine ve vakıf ya da derneklerine katılım göstermek bireylerin pasif ve edilgen olmaktan da çıkmaktadır. Nitekim böyle katılımlarda toplumda kitle olmaktan öteye geçmektedir. Bu sayede toplumu değiştirmek isteyen her bireyin onun yolunun gönüllü olarak kurum ve kuruluşlara katılmaktan geçtiğini de fark edeceği düşünülmektedir (Fişne, 2017:45). Bu durum ise bireyin sorumluluk duygusunu geliştirmesine yardımcı olabileceği ihtimalini doğurmaktadır.

Birleşmiş Milletlerin de gönüllük anlayışında bireyler yaşadıkları toplumda söz sahibi olmak isterler. Bu bağlamda gönüllülük bireylerin toplumsal yaşamda söz sahibi olmalarını sağlar. Nitekim bireyler bu yolla kendi yeteneklerine hem fiziksel hem de sosyal olarak gösterme alanı bulmuş olmaktadır. Gönüllü faaliyetlerin artması küresel düzeyde artan sorunların çözümünde de yardımcı olmaktadır. Nitekim birçok farklı alanda küresel gönüllülük faaliyetleri düzenlenmektedir (Yöneten ve Çoban, 2015:152).

Gönüllülük esasına dayalı organizasyonlardaki motivasyon maddi bir karşılık değildir. Bu bağlamda gönüllüğün sağlanmasında başka etkenlerin öne çıktığı düşünülmektedir. Bireylerin sivil toplum kuruluşları ve diğer dernekler aracılığıyla katılım gösterdikleri gönüllülük de temel etkenlerin bir başkasına yardım etmek ve faydalı olmak olduğu farz edilmektedir (Büyük vd., 2017: 320).

Bireylerin gönüllülüğe katılmasındaki bir diğer etken ise kendilerini ifade etme alanları bulmaktır. Nitekim kendi gönüllü olmak istedikleri alanları seçerek o alanda kendilerini geliştirme ve öğrenme fırsatlarını da yakalamış olmaktadır. Bununla birlikte okullardaki eğitimin bir parçası olarak da toplumsal gönüllüğe katılım yapılabilmektedir. Bu doğrultuda hem üniversitelerin birçok bölümünde hem de lise seviyelerinde topluma hizmet uygulamaları başlığında dersler açıldığı gözlemlenmektedir. Bu derslerin kazanımları çerçevesinde öğretmenler de öğrenceleri gönüllü olarak projelere katılmaya sevk etmektedir (Öğüt ve Kocamaz, 2013:55).

3. Gönüllü Faaliyetlerin Birey ve Toplum Üzerindeki Etkileri

Gönüllü olarak faaliyetlere katılan bireylerin maddi bir beklentisi ve kazancı olmasa da hem kendilerine hem de toplum adına gerçekleşeceği düşünülen birçok katkısından söz etmek mümkündür.

Gönüllük kapsamında yapılan işlerin devletler için de maliyeti çok düşük olmasına rağmen toplumsal katkısı üst düzeyde olmaktadır. Toplumsal gönüllülük esasına göre yapılan her sivil toplum hareketi ülkelerin insani kalkınma hedeflerinin de yükselmesini sağlayarak toplumsal bir fayda geçerli kılar (Aydınlıgil, 2013:1).

Bireysel olarak ise kişilerin empati becerilerinin gelişmesini de sağlayan gönüllük projeleri; aynı zamanda ekip çalışmasının da öğrenilmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda bireyler içinde bulundukları toplumu daha iyi tanıma ve refleksler geliştirme imkanına kavuşurlar. Genç bireyler için bir tür öğrenme yolu da

olan sosyal gönüllülük bireylerin meslek edinmelerinde ya da var olan mesleklerinde gelişme imkânı yakalamalarının önünü açar (Bağcı, 2013:1).

Bu etkilerin öne çıkanlarını ise şu şekilde sıralayabiliriz (GGYÖR, 2009:4):

- Öncelikle bu bir tür duygusal katılma olduğundan bireylerin sosyal anlamda gelişmelerine katkı sağlayacaktır.
- Hem bireyin hem de toplumun farkındalık yaşamasının önünü açacaktır.
- Gönüllü birey katıldığı faaliyet sonrasında yaşam deneyimi, yaptığı işten haz duyma ve manevi kazanım elde edecektir.
- Bireysel anlamda kişilerin kendilerini gerçekleştirme imkanı sağlanmış olacaktır.
- Toplumun dikkatini çekmeyen sorunları gündeme getirmek o sorunlarında çözümüne toplumun dikkatini çekecektir.
- Bir ekip içerisinde yer alan gönüllü etkili iletişim ile birlikte bir ekibin parçası olma, görev paylaşımı ve iş birliği ile ekip becerilerinde gelişme sağlanacaktır.
- Gönüllü olarak katılım gösteren bireylerin arkadaşlıklar kurduğu ve böylelikle de sosyalleşebilecekleri görülecektir.
- Gönüllülük esasına göre çalışan bireyler kendileri için de kazanımlar sağlayabileceklerdir.

Gönüllük kavramı özü itibariyle toplumun kendisi ile ilgili bir durum olarak öne çıkmaktadır. Nitekim bireyler gönüllü bir faaliyete katıldığında bir başka bireyin ya da grubun yararını gözetmektedir. Gönüllü faaliyetler birçok farklı alanda yayılma alanı bulsa da temel dinamiklerinden birini toplumsal olması oluşturmaktadır. Bu bağlamda gönüllü faaliyetler fakir ya da evsizlere kalacak yer ve giyim ya da gıda yardımları olarak ifade edilse de zaman içinde daha farklı alanlara yayılmıştır. Bu bağlamda gönüllülük toplumsal anlamda zaman içinde, yoksulluk ve eşitsizliği azaltmaya yönelik ekonomik ve sosyal politikaları savunan, insanlar ve kültürler arasında karşılıklı anlayış ve diyaloga dayalı sosyal dayanışmayı güçlendiren ve insanlar arasındaki önyargıların ortadan kaldırılmasına katkıda bulunan çok yönlü bir süreç haline gelmiştir (UNDP, 2019:48).

Gönüllü davranışların toplumsal etkileri irdelendiğinde öne çıkan birincil unsurların başında bireylerin toplumsal farklılıkların ve sorunların farkında varması ve sosyal sorunlara duyarlı olması gelmektedir. Bu haliyle gönüllü bireyler toplumu değiştirebilecek bir güç bulduklarını fark ederler. Dolayısıyla kamusal hizmetlerin ulaşmadığı birçok yerde gönüllü faaliyetlerle toplumsal krizler ya da sorunlar kolaylıkla çözülebilmektedir. Geline nokta gönüllüğün sosyal ve toplumsal kazandırdığı en önemli faydalarından birini de vatandaş olma bilincini aşılması oluşturmak olduğu düşünülebilir.

Gönüllülüğün sosyal ve bireysel anlamda kattığı bir diğer değer ise; özellikle gençlerin sosyal davranış becerilerini kazanmasıdır. Nitekim gönüllüğün bir bilinç olarak kazandırılması adına okullarda da topluma hizmet uygulamaları dersleri verilebilmektedir. Bu derslerde gençlerin kazanması istenen şey toplumsal olaylara karşı sorumluluk duygusu hissetmesini sağlamaktır. Bununla birlikte gönüllü faaliyetlere katılma gençlerin sosyal ve bireysel olarak;

- Sosyal iletişim becerilerin gelişmesini sağlar.
- Mesleki gelişime katkı sağlar.
- Özgüvenlerinin yükselmesine yardımcı olur.
- Toplumdaki farklı konulara dair bilgi sahibi olmaları sağlar.
- Toplumsal sorunların çözülebileceğini dair farkındalık gelişmesi sağlar.

Gönüllülüğün bir diğer sosyal boyutunu ise politik olması da oluşturmaktadır. Nitekim uluslararası olarak yapılan birçok gönüllülük kuruluşunda resmi olarak yapılan işlemler de bulunmaktadır (Peltekoğlu ve Tozlu, 2017:16). Bu doğrultuda küresel olarak gönüllük faaliyetlerinde bulunan grupların aynı zamanda sosyal bir barışa destek oldukları söylenmelidir. Geline nokta gönüllülük sadece bireysel ya da ilgili ülke toplumuna değil bununla birlikte evrensel anlamda da katkı sağlayan bir süreç olarak öne çıkmaktadır (TOG, 2010:23).

Gönüllülüğün toplumsal katkılarının gelecekte de devam etmesi adına gençlerle yapılan gönüllülük faaliyetleri daha fazla önem taşımaktadır. Nitekim gönüllüğün bilincinde bir neslin yetişmesini sağlamak sağlıklı bir toplumsallığın yapılması için değer taşımaktadır. Bu noktada Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının sunduğu temel önerileri de şöyle sıralanmaktadır (UNDP, 2013:51):

- Gönüllülük bireylerin hem kişisel beceri ve yeteneklerinin gelişmesini sağlar; hem de sosyal olarak gelişim göstermelerini sağlamaktadır. Bireylerin sosyalleşmesini sağlayan gönüllülük faaliyetleri süreç içinde toplumsal davranışlarında şekillenmesine katkı sağlar.
- Sosyal sorumluluğun yükselmesini sağlayan gönüllülük faaliyetleri bireylerin vatandaş olma bilinçlerine katkı sağlamaktadır.
- Daha fazla bireyin gönüllü faaliyetlere girişmesini sağlamak için, sivil toplum kuruluşlarının gençlerin ihtiyaç ve beklentilerine daha duyarlı olması gerekir.
- Etkin bir gençlik politikasının, gençlerin katılımında kilit bir yöntem olan gönüllülüğe hitap etmesi gerekir.
- Gönüllülüğü teşvik etmenin, sivil toplum kuruluşları ve hükümetle iş birliği içerisinde geliştirilen kapsamlı bir stratejisinin oluşturulması gerekir.

Gönüllü faaliyetlerin birey ve toplum üzerindeki etkilerini fark eden ülkeler ise bu faaliyetlerin gelişimi adına ön ayak olmaktadır. Nitekim Avrupa komisyonu 2011 yılını gönüllülük yılı ilan ederek bu hususa dikkat çekmiştir (<https://europa.eu/>)

Türkiye’de ise Gençlik ve Spor Bakanlığının 2019 yılını gönüllük yılı ilan ettiği bilinmektedir. Bu bağlamda Bakanlığın temel odakları şöyle olmuştur (GSB, 2019:1):

- Gönüllülük kültürünün güçlendirilmesi
- Teknolojinin daha etkin kullanımı
- Daha etkili düzenleme ve risk yönetimi
- Gönüllü yönetiminin güçlendirilmesi ve eğitimin artırılması
- Kurumlar arası ilişkilerin güçlendirilmesi:
- Gönüllülüğün tanınması ve değerlendirilmesi

4. Dünyada Gönüllülük Örnekleri

UNICEF: 1946 yılında kurulmuş Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu’dur. Çalıştığı alanlarla ilgili 7 önceliği bulunan Unicef; sağlık, hiv-aids, temiz su, beslenme, eğitim, çocuk hakları ve sosyal içerme alanlarına öncelik vermektedir. Acil yardım ve kriz durumlarında çocuklara destek ve koruma sağlamaktadır. Unicef 156 Ülke Ofisi ve 34 Milli Komitesi ile 190 ülkede çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

WORLD WILD LIFE (WWF): Yaklaşık 60 yıldır 100 ülkede faaliyet gösteren bir oluşumdur. Yerel toplulukların doğal kaynaklarını korumak için yenilikçi çözümler ilke destek olmaktadır. İklim, gıda, okyanuslar, temiz su, ormanlar ile ilgili alanlarda çalışmaktadır.

GREENPEACE: 1971 yılında kurulmuştur. Uluslararası çevre ve doğa ile ilgili çalışmalar yürütmektedir. Çevreyi ve biyoçeşitliliği önemseyen Greenpeace yaklaşık 50 ülkede çalışmaktadır.

AIESEC: Yeni mezun olmuş ya da üniversite öğrencileri için sosyal sorumluluk projeleri ve staj imkanları sunan, farklı sivil toplum kuruluşlarını farklı ülkelerdeki gençlerle buluşturan bir platformdur.

5. Türkiye’de Gönüllülük Örnekleri

Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG): Gençlerin sosyal sorumluluk projelerine katılımlarını sağlamak amacıyla 2002’de kurulmuş bir vakıftır. Eğitim ile ilgili çalışan vakıf sürdürülebilir sosyal sorumluluk projeleri de yürütmektedir. Farklı şehirlerden gelen öğrenciler bir haftalık bir zaman zarfında gittikleri bir şehirde bir araya getiren vakıf bu şekilde dönemsel yaz projeleri de gerçekleştirmektedir.

UCİM: Saadet Özkan isimli bir öğretmenin kurmuş olduğu çocuk istismarı ile ilgili mücadele vakfıdır. Çocukların her türlü ihmali ve istismarı ile ilgili çalışılmaktadır. Konu ile ilgili hukuk, eğitim, rehabilitasyon, basın çalışmalarında gönüllü olarak yer alınmaktadır.

Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı (TÜRGÖK): 2004 yılında Gültekin Yazgan tarafından kurulan bu platform Türkiye’de ki ilk ve tek görme özürlüler kitaplığıdır. 6000’i aşkın üyesi bulunan kitaplık, üyelerine sesli ve kabartmalı romanlara, İngilizce mp3 formatında dergilere, KPSS, E-Kpss kitaplarına ulaşmalarına olanak sağlamıştır.

Düşler Akademisi (AYDER): 2008 yılında Ayder (Aydınlık Yaşam Derneği) tarafından kurulan Düşler Akademisi, sosyal dezavantajlı ve engelli gençlerin sanat yoluyla sosyal hayatta kendilerine bir yer edinmeleri amacıyla başlatılan bir gönüllülük projesidir.

B. Sosyal Girişimcilik

1. Sosyal Girişimcilik Tanımı

Sosyal girişimcilik kavramının tanımlanması ve daha net anlaşılması için girişimcilik kavramının da açıklanması yerinde olacaktır. Girişimcilik kavramı aklı gelen ilk anlamında işletme alanında bir tür ticari girişimciliği çağrıştırmaktadır. Girişimcilik kavramı birçok farklı alanda kullanılmaya başlandığından beri akademik alanlardaki tanımlarında farklı özellikleri öne çıkabilmektedir. Fakat girişimciliğin öncelikle işletme alanında ticari bir işe giren müteşebbis anlamında kullanıldığı görölmektedir (Günlü, 2015:26).

İşletme literatürüne göre girişimcilik; sermaye, emek, tabiattan sonra dördüncü bir üretim etmeni olarak öne çıkmaktadır. Bu anlamıyla girişimcilik ekonomik refah oluşturan bir süreçtir. Bu ekonomik refah ise sermaye ve riskler aracılığıyla olmaktadır. Ya yeni kaynaklar ortaya koyan ya da mevcut kaynakları etkili pazarlayan girişimcilik faktörü böylelikle ekonomik değeri de katmaktadır. Bazı küçük nüansları da ekonomik fırsata çeviren girişimciler görünmeyeni gören işletmecilerdir. Tüm bunlarla birlikte literatür incelendiğinde girişimciliğe yeni bir bakışın ise sosyal fayda açısından oluştuğu söylenebilir. Bu bakış açısından girişimcilik sosyal fayda sağlayan sistemlere entegre edilmeye başlanmıştır (Sözer, 2019:23).

Gelinen noktada girişimciliğin sosyal fayda esasına göre yeniden ele alınması literatüre sosyal girişimcilik kavramını kazandırmıştır. İlgili literatür incelendiğinde sosyal girişimciliğin ilk defa Drayton tarafından 1980 yılında ele alındığı görölmektedir. Sosyal girişimciliğin öne çıktığı bu yıllarda daha sonra kavramın da olgunlaşması ve yaygınlaşmasıyla kullanım ağı genişlemiştir. Bu doğrultuda sosyal girişimcilik sosyal ve toplumsal bir fayda sağlamak adına gelişmeye ve kullanılmaya da devam etmiştir. Sosyal girişimcilik de gönüllü olmak; var olan sorunların önlenmesiyle birlikte sorunların hiç oluşmaması zeminini de yaratmak anlamını içermektedir. Tüm bunları sosyal fayda sağlamak adına çözüm üretmek için farklı yollar arayan, gerekirse risk alan ve bunlar için adım atabilen kişilere de sosyal girişimci denilmektedir.

Sosyal girişimcilik toplumsal alanda gerek ekonomik olarak ihtiyaç sahiplerine gerekse sosyal haklar açısından mağdur olan kimselere yardımcı olarak toplumsal faydaya katkı vermektedir. Sosyal girişimcilik kavramının tanımlanmasında kâr

odaklılık değil sosyal değer yaratma ön plandadır. Sosyal girişimciliğin farklı tanımlarında farklı özelliklerinin öne çıktığı görülmektedir. Bir başka tanımda ise sosyal girişimcilik sürdürülebilir ekonomik ve sosyal faydalar sağlayan değerler bütünü olarak öne çıkmaktadır. Tüm bunlarla birlikte sosyal girişimciliğe katkı veren işletmelerin finansal destekleri sosyal girişimciliğin devamlılığı açısından önemlidir. Bu durum sosyal girişimciliğin kâr amacı güttüğünü göstermemektedir (Coşkun ve Sarıkaya, 2016:76).

Sosyal girişimcilik; insanların ve toplumların sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan, ortaya çıkan durumları değerlendiren bir süreçtir. Bu bağlamda sosyal girişimcilik özellikle toplumsal sorunların (ekonomik ya da haklar yönünden vs.) çözümünde yenilikçi ve çağa uygun çözümler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda sürdürülebilir teknikler geliştirmek de sosyal girişimcilik açısından önem kazanmaktadır. Tüm bunlarla birlikte sosyal girişimcilik hem toplumsal hem de bireysel bir farkındalık oluşturmak istemektedir. Bu farkındalık çözümlerin ve tekniklerin sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. Gelineen noktada kamu kurumları ve özel kuruluşlar (sivil toplum vs.) ya da bireysel anlamda da sosyal girişimci olunabilmektedir (Aslan, Araza ve Bulut, 2012:82).

Sosyal girişimciliğe yönelik literatür incelendiğinde sosyal girişimcilikte öne çıkan genel olarak üç temel unsur olduğu görülmektedir:

- *Yenilik arayışı*; yenilik kavramı girişimcilik gibi sosyal girişimciliğin de tanımlanmasında önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle sosyal girişimcilik yeni bir oluşum koyma sürecini de içermektedir.
- *Sosyal değer yaratma*; bu unsur girişimcilik kavramının sosyal girişimcilik olarak tanımlanmasının en önemli unsurudur. Sosyal değer üreten sosyal girişimciliğin bu noktadaki ayrımı kar amacı gütmemesidir. Toplumsal sorunlara çözüm üreten sosyal girişimcilik bu çözüm üretme durumunun da sürekliliğini sağlamayı amaçlamaktadır.
- *Sosyal girişimciliğin faaliyet alanı*; sosyal girişimcilik kamu kurumları aracılığıyla yapılabildiği gibi özel kurumlar aracılığıyla yapılabilmektedir. Bu bağlamda sosyal girişimciliğin oluşturulmasında sosyal faydanın sağlanması ve bu ortamın yaratılması önem kazanmaktadır. Tüm sektörlerde uygulanabilen sosyal girişimciliğin amacı sosyal değer yaratmaktır (Özdemir, 2016:41).

Drayton'dan sonra zaman içerisinde toplumsal sorunlara çözüm getirebilecek girişimleri destekleyecek oluşumlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Ashoka adında evrensel bir oluşumla birlikte sosyal fayda sağlamaya yönelik bir finans ağı da ortaya çıkarak sosyal girişimciliğe olan destekler yükselmiştir. Ashoka, pozitif anlamdaki toplumsal dönüşüm ve değişimi gerçekleştirebilmek amacıyla öncelikle uygulanabilir devamında da sürdürülebilir yenilikçi proje ve çözüm yolları ortaya çıkaran sosyal girişimcilere ve bu kapsamda oluşturulan gruplara kaynak yaratmak ve onları desteklemekte olan bir oluşumdur.

Ashoka'ya eşlik eden birçok farklı sosyal girişimcilik oluşumlarından da bahsedilebilir. Bu anlamda sosyal girişimcilik bireysel bir sosyal fayda oluşturma gayretini içerse de örgüt ya da kurumlar aracılığıyla da yapılabilmektedir (Britishcouncil, 2019:2).

2. Türkiye’de Sosyal Girişimcilik

Türkiye’de sosyal girişimciliğin gelişimini Türkiye Cumhuriyeti üzerindeki gelişimi ve Osmanlı devleti üzerindeki gelişimi olarak ikiye ayırarak inceleyebiliriz. Bu doğrultuda Osmanlı toplumu göz önüne alındığında bu dönemdeki insanların daha çok çiftçilik ve askerlikle uğraştıkları görülmektedir. Bu durum yerli halkın profesyonel olarak ticaret ile uğraşmasının önünde bir tür engel de oluşturmuştur. Bu bağlamda yerel halk daha çok zanaat işleri ile meşgul olmuştur. Ticaret işlerini ise daha çok Yahudiler, Ermeniler ya da Rumlar yürütmüştür. Bu yıllar dikkate alındığında sosyal girişimciliğin pek bir gelişme sağlayamadığı gözlemlenmektedir. Osmanlı topraklarındaki sosyal girişimcilik padişah Abdülmecit döneminde başlamıştır. Bu dönemde ilk borçlanma yaşanmış ve bunu takiben bir hizmet şirketi olan “Şirket-i Hayriye” kurulmuştur. Şirket-i Hayriye ülkedeki yolcu ve yük taşımacılığını Ermeniler ya da Rumlar değil Türklerin yapması adına kurulmuş bir vapurculuk şirkettir. Bu kuruluşu takiben hem bankacılık hem de sigortacılık faaliyetlerinin de gelişme gösterdiği görülmektedir (Taş ve Şimşek, 2016).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte ise önemli girişimcilik örnekleri verilmeye başlanmıştır. Bu noktada özel sektörün eksik kaldığı yerlerde ise devlet destekleri olmuştur. Türkiye’de sosyal girişimcilik faaliyetlerinin ise henüz yeni olduğu söylenebilir (Çavuş ve Pekkan, 2017). Bu bağlamda modern anlamdaki sosyal girişimcilik çalışmaları ülkemizde henüz bir yapılanmanın ürünü olarak öne

çıkılmaktadır. Türkiye’de daha çok 1980 sonrasında yaygınlaşmaya başlayan sosyal girişimcilik kavramı süreç içinde Türkiye özelinde daha çok ekonomik varyasyonların bir destekçisi olmuştur. Nitekim ülkemizde işsizlik üzerinde birçok önlem alınmakta ve politikalar geliştirilmektedir. Sosyal girişimcilik faaliyetleri işsizliğin önüne geçilmesinde değerlendirilen bir alan da olmaya başlanmıştır. Bu noktada 10. Kalkınma planında sosyal girişimciliğe de yer verilmiştir. “Girişimcilik ve KOBİ desteklerinin sağlanmasında yenilik, verimlilik ve istihdam artışı, büyüme, ortak iş yapma gibi ölçütlerin yanı sıra kadın, genç girişimcilik ve sosyal girişimciliğe de öncelik verilecektir. Uygulamada izleme ve değerlendirme süreçleri iyileştirilecek, etki analizlerinden yararlanılarak desteklerin ekonomiye katkısı ölçülecektir” (Kalkınma Planı, 2014-2018:101) şeklinde sosyal girişimcilik de ifade edilmektedir.

Türkiye’de sosyal girişimcilik faaliyetleri vakıf modeli olarak da hizmet verebilmektedir. Bu şekilde hizmet veren sosyal girişimcilik faaliyetlerine KAMER (kadın merkezi) örnek verilebilir. Bununla birlikte KAMER’den başka benzer yapıda sosyal girişimcilik faaliyetleri yürüten Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) kooperatif yapılanması örnek verilebilir. Vakıf modelinin dışında bir de şirket modeli olarak sosyal girişimcilik örneği sunan yapılanmalar bulunmaktadır. Bu noktada kar amacı gütmeyen bu şirket yapılanmalarına da Çöp Madam ve Gençtur gibi örnekler verilebilir (TÜSEV, 2014). Sosyal girişimcilik genç işsizliğin çözülmesinde de önemli bir unsur olarak öne çıkarılmaktadır. Bu noktada birçok şirketin ve üniversitenin sosyal girişimciliğe dair yarışmalar ve etkinlikler düzenlediği görülmektedir (Sosyal Girişim Akademisi, 2015):

- Toplum gönülleri vakıf aracılığıyla yürütülen genç fikir projesi,
- Okan Üniversitesi bünyesinde kurulan Muhammed Yunus Uluslararası Mikrofinans ve Sosyal Girişimcilik Merkezi,
- İstanbul Bilgi Üniversitesi’nin düzenlemiş olduğu bilgi genç sosyal girişimciler ödülü
- Koç Üniversitesi’nin düzenlemiş olduğu Küresel Sosyal Girişim Yarışması,

Bunların dışında hem dünyada hem Türkiye’de etkili Ashoka maddi destek sağlaması da sosyal girişimciliğin Türkiye’de de tanıtılmasında rol oynamaktadır. Türkiye’de ki sosyal girişimci olarak faaliyet yürüten dernek, vakıf ya da şirket yapısındaki oluşumlar genel olarak Ashoka katılımcısıdır. Bu katılımcılardan öne

çıkanları; KAMER, AKUT, Umut Çocukları Derneği ve Toplum Gönülleri Vakfıdır. Türkiye’de öne çıkan sosyal girişimcilik örnekleri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

SOGLA (Sosyal Girişimci Genç Liderler Akademisi)

Sogla’nın temel hedeflerinden birini sosyal girişimciliği gençler arasında yaymaktır. Sogla 2009 yılında dünya bankası tarafından Türkiye’deki yaratıcı fikirlerden birisi olarak seçilmeyi başarmıştır. Bu bağlamda Sogla genç bireylerin iş modellerini öğrenmelerini sağlayarak sosyal girişimci olan bireyler aynı zamanda gerçek projelere de imza atması istenmektedir. Bununla birlikte Sogla’nın birçok konferans ve programlar düzenleyerek projelere de destek verdiği bilinmektedir. Kütüphane hizmeti de sunan Sogla üniversite öğrencileri arasında sosyal girişimciliği yaygınlaştırarak teşvik etmektedir (Sosyal Girişimci Akademisi, 2015:1).

SOGLA, alanında uzman gençler tarafından yedi, farklı etkinlik programı ile gençler için sosyal fayda üretmek faydasına dayanmaktadır. Bu noktada sosyal girişimciliğin sürdürülebilir olması bakımından fikir desteklerine önem vermektedir. Üretilen fikirleri paylaşılabılır ve uygulanabilir hale getiren SOGLA kamp ve eğitim programlarıyla bu fikirlerin üretilmesini destekler (Argüden, 2015:23).

SOGLA’nın temel amaçları şu şekilde sıralanabilir

- Sosyal girişimciliğin tanıtılmasında rol almak
- Geleceğin sosyal girişimcilerinin oluşmasına destek vermek ve üretilen projelerin uygulanabilir hale gelmesini sağlamak
- Özel sektördeki genç girişimcileri desteklemek
- Ayrıca yerelde de sosyal girişimci fikirler üreten gençlerin kendi projelerine üretmelerine ön ayak olmak.

AKUT

AKUT, ilk kurulduğu yıllarda doğa ve dağ sporlarına destek verse de süreç içinde deprem gibi diğer doğal afetlerde de yardımcı olan bir kuruma dönüşmüştür. Özellikle Adana ve Marmara depremlerinde etkin rol olan kuruluş Kamu yararına destek olan dernek statüsüne yükseltilmiştir. Bu noktada AKUT arama ve kurtarma faaliyetlerine de sosyal girişimci anlamda yön vermeyi başarmıştır. Yalnızca Türkiye’de değil yurt dışında da bilgi ve birikimini faydaya dönüştürmek ve insan hayatı kurtarmak için faaliyetlerde bulunmuştur (Akut, 2015:14).

AKUT uluslararası arenada da INSARAG üyesidir. INSARAG uluslararası arama kurtarma danışmanlık grubudur. AKUT günümüzde de hem profesyonel hem de gönüllü ekipleriyle çalışmalarını devam ettirmektedir. Gönüllük ilkesine göre çalışan AKUT'un öğrenci toplulukları, kent gönülleri, kültür sanat kulüpleri ve spor kulüpleri de bulunmaktadır. AKUT'un temel gelir kaynağı ise verdiği eğitimler ve aldığı bağışlardır.

ÇÖP (M) ADAM

Ağustos 2008'de Tara Hopkins tarafından başlatılan bu sosyal girişimcilik projesi çöp denilerek atılan atık maddelerden kadınların çanta vb üretimlerinden oluşuyor. Hem çevre duyarlılığı hem de kadın istihdamı sağlayan bu projenin oldukça etkileyici olduğu söylenebilir. Ayvalık, İstanbul ve Diyarbakır olmak üzere 100'den fazla kadına maddi gelir imkanı sağlamaktadır. Proje ile birlikte tonlarca atık değerlendirildi ve sürdürülebilir hale getirildi. Toplumsal Duyarlılık Dersleri'nin ilk kez görev yaptığı Sabancı Üniversitesi'nde verilmesini sağlayan Hopkins birçok üniversiteye dahil edilmesine de oldukça fayda sağlamıştır.

AYDIYA GENÇLİK AJANSI

Yavuz Yiğit'in kurucusu olduğu bu ajans fikir tabanlı projeler üreten gençler için önemli olanaklar sağlamakta ve desteklemektedir. Burada gençlerin 21.yy becerilerini kazanmaları adına okul dışı adı verilen etkinlikler, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri, münazara okulu, mesleki simülasyon merkezi, hem de oyunlaştırma üzerine TGames eğitimi, sosyal yarışları konu alan Hobiatlon alanları bulunmaktadır. Tüm bunlarla birlikte İyilik Şampiyonası oldukça dikkat çekmektedir. Katılımcılar farklı iyilik alanlarında yarışmakta ve oldukça iyi işler çıkarmaktadırlar. Geçen yıl içerisinde yapılan 48 farklı projede 1 Milyon TL' ye yakın bir yardım toplanmıştır.

USTURLAB

Sümeyye Ceylan ve Zeynep Handan Aydoğan tarafından kurulan bir eğitim girişimidir. Bilim, sanat ve teknoloji ve doğa üzerine atölyeler düzenlenmektedir. Usturlab aynı zamanda kutu oyunları tasarlamakta, atölyeler düzenlemekte, bilim merkezleri ve sergiler yapmaktadır. Nitekim İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi'nin sergi tasarımını ve Uluğ Bey Uzay Evi tasarımını Usturlab yapmıştır. Okul öncesinden başlayarak tüm yaş gruplarının doğa ve bilim üzerine merakını arttırmayı

amaç edinmiş bu girişim oldukça aktif çalışmakta, bu süre zarfından 10.000 üzerinde çocuğa hizmet vermiştir.

TOYİ

Elif Atmaca ve Ögeday Uçurum tarafından 2017 yılında kurulan TOYİ, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini desteklemek amacıyla oyun deneyimleri tasarlayan bir sosyal girişimdir. Çocukların günlük kullandıkları malzemelerin sürdürülebilirliğine dikkat çekmek amacıyla yeniden tasarlayarak oyuncak üretmeleri üzerine kitler halinde hazırlanan projedir. Örneğin; şişeler, lastikler ve çubuklar ile onlarca belki yüzlerce oyuncak oluşturabilme imkânı tanımaktadır. Dezavantajlı çocukların da sınırlı malzeme ile çokça oyuncak yapabilmeleri ile ilgili dikkat çekmek istemektedirler. Ulusal pazara da açılan TOYİ güzel başarılar elde etmiştir. Yapılan yardımlar ile birlikte şu ana kadar 25.00 çocuğa ulaşıldığı bilinmektedir.

3. Dünyada Sosyal Girişimcilik

Dünya çapında sosyal girişimcilik az gelişmiş ülkelerinde yardım taleplerine cevap niteliğinde gelişme göstermiştir. Nitekim az gelişmiş ülkelerde önemli ölçüde ekonomik ve sosyal sorunlar yaşanmaktadır. Bu noktada sosyal girişim faaliyetleri bu ülke insanların ekonomik refahına destek olabilmektedir (KUSIF, 2018:36).

Sosyal girişimciliğin hem yerel hem de dünya çapındaki örnekleri göz önüne alındığında daha çok:

- Doğanın korunmasında
- Yoksulluğun önlenmesinde ve giderilmesinde
- Sağlık sorunlarında
- İnsan haklarının ihlalleri gibi sorunların çözüme yönelik girişimlerin yapıldığı görülmektedir.

Sosyal girişimcilik örneklerinin artması 1970 yılında mikro kredi uygulamalarının yaygınlaşması üzerine başlamıştır. Nobel ödüllü Muhammed Yunus tarafından başlatılan mikro kredi uygulamaları neticesinde önemli bir mikro düzeyde de olsa ekonomik gelişim sağlanmıştır (Yeşilyurt, 2019:52). Bu durum sosyal girişimciliğin diğer alanlarda da yayılmasının önünü açmıştır. Ülkelerin sosyal girişimcilik ile ilgili yasal düzenlemeler yapması bu alana olan ilgiyi daha da artırmaktadır. Bu noktada Amerika ve İngiltere'nin öncü ülkelerden olduğu

söylenbilir (Işık, 2015:65). Dünyada öne çıkan sosyal girişimcilik uygulamaları ise şunlardır:

Grameen Bank: Bu banka mikro krediler yoluyla yoksul bireylerin ekonomik girişimlerine destek vermektedir. Türkiye’de de hizmet veren kuruluş dünya çapında da etkili olmaktadır. Bu bağlamda Grameen Bank faaliyetleri geleneksel bankacılığın reddettiği kimselere mikro anlamda kredi imanı sağlamaktadır (Şenturan ve Şentürk, 2016:47).

Mozaik Vakfı: Bu vakıf Bosna Hersek’te kurulmuştur. Temel amacı ise savaş sonrası yaşanan psikolojik güvensizlik sorunlarının çözülmesini sağlamaktır. Bu bağlamda Mozaik vakfı ülkedeki farklı etnik grupların da bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Gelişerek devam eden vakıf Bosna Hersek için önemli bir sosyal girişim örneğini de teşkil etmektedir.

Magic Bus: Hindistan’da eğitime ulaşımı zor olan bölgelerde hem eğitim hem rehberlik imkanı veren bir girişimdir. Eski olan bir otobüs yenilenerek çocuklara seminerler düzenlemek, gezilere götürmek üzere kullanılmaktadır (Ateş, 2018:16).

Uluslararası Sosyal Sorumluluk Vakfı: Amerika’da kurulan bu vakfın temel amacı standartlar oluşturarak kurumları denetlemektedir. Belirlenen bu standartlar pek çok ülkede denetleme amacıyla kullanılmaktadır.

Wheelmap Education Program: Bu programın temel amacı ise kamusal alanda engelli bireylerin hayatlarını kolaylaştırmaktır. Bu bağlamda organizasyon engelli bireylerin haklarına karşı diğer bireylerin de farkındalıklarını yükseltmek istemektedir.

Ağaç Gezegeni Oyunu (Tree Planet): Güney Kore’de yer alan Umut Enstitüsü, fidan dikmeyi amaçlayan bir uygulama (oyun) geliştirmiştir. Oyun karşına çıkan düşmanlarla savaşarak ağaçları korumak üzerine tasarlanmıştır. Korunan fidan sayısı kadar fidan dikilmektedir. Bu oyunla birlikte 500 bine yakın fidan dikilmiştir (Ateş, 2018:17).

White Circle of Safety: Bu kurum Çek Cumhuriyeti’nde kurulmuş olup amacı ise artan suçluluk ve işlenen suçların oluşturduğu mağduriyetlerdir. Bu kurum mağdurlara danışmanlık, yasal ve psikolojik destek sağlamaktadır (Ercan, 2016:23).

Toplumsal Saydamlık Hareketi: Bu sosyal girişim ise Almanya’da kurulmuştur. Kuruluş amacı ise yolsuzluklar ile mücadele edilmesini sağlamaktır (Sovet, 2018:2).

Green Osijek: Hırvatistan’da kurulan bu sosyal girişim örneği ise doğayı ve çevreyi korumayı amaçlamaktadır. Bu noktada Osijek bireylerin çevre duyarlılığı olmasını da beklemektedir. Artık suların ıslahını yapan sosyal girişim birçok alanı da turizme kazandırmıştır (TÜSEV, 2014:33).

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı hem sadece gönüllülük kapsamında projeler gerçekleştiren bireyler hem de bu gönüllülüğü sosyal girişimcilik kapsamında gerçekleştiren bireylerin gönüllülüklerine etki eden hikayelerin incelenmesidir. Araştırma nitel çalışma türündedir. Betimsel araştırma modeli kullanılmıştır.

B. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırma ölçütü gönüllülük projelerine liderlik eden kişiler olarak belirlenmiştir. Örneklemi yaş aralığı kriter olmaksızın temel bakım, kadın, çevre, eğitim, sanat gibi farklı alanlarda çalışan gönüllü ve sosyal girişimci 7 erkek ve 8 kadın toplam 15 yetişkin birey oluşturmuştur.

Çizelge 1 Çalışma Grubu (Katılımcılar)

İsim	Proje
K1 Ali Denizci	Deliler Kahvehanesi Kurucusu
K2 Ali Ercan Özgür	İhtiyaç Haritası Kurucu Ortağı
K3 Ayşe Tükrükçü	Hayata Sarıl Lokantası
K4 Elif Atmaca	Toyı Kurucu Ortağı
K5 Emre Alettin Keskin	Hayal Gücü Merkezi Kurucusu
K6 Enes Kaya	Sinemasal Derneği Kurucusu
K7 İlkin Kavukçu	Yol Arkadaşım Olur Musun? Kurucu Ortağı
K8 Merve Yavuzdemir	Kütüpanne Projesi Kurucusu
K9 Melis Hansoylu	Yol Arkadaşım Olur Musun? Kurucu Ortağı
K10 Muammer Kavazoğlu	Atma Oyuncak Proje Kurucusu
K11 Nuri Kaya	Galata Diyalog Derneği Kurucusu
K12 Sümeyye Ceylan	Usturlab Kurucu Ortağı
K13 Tara Hopkins	Çöp(m)adam Kurucusu
K14 Yavuz Yiğit	Okul Dışı Kurucusu
K15 Zeynep Handan Aydoğan	Usturlab Kurucu Ortağı

C. Veri Toplama Araçları

Gönüllü ve sosyal girişimci yetişkin bireyler ile demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış olarak hazırlanmış görüşme formu ile görüşme yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır.

1. Demografik Bilgi Formu

11 sorudan oluşmakta olan bu form araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, katılımcıların kaç yaşında olduklarını, kaç kardeş olduklarını, aile yapılarını, çocukluklarının nerede geçtiğini, okul öncesi eğitim durumlarını, anne ve baba mesleklerini, kendi mesleklerini, öğrenim durumları ve mezuniyet durumları ile ilgili bilgileri içermektedir. Form danışman tarafından onaylandıktan sonra uygulanmıştır. Ek 1’de sunulmuştur.

2. Görüşme Formu

Katılımcıların nasıl bir çocuk olduklarını, liderlik ettikleri projenin doğma sürecini ve gönüllülük hakkındaki düşüncelerini öğrenebilmek amacıyla 10 adet sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form literatür taraması yapılarak ve uzman görüşüne başvurularak yarı yapılandırılmış olarak hazırlanmış olup, görüşme esnasında soruların cevapları kayda alınarak sonrasında yazıya dökülmüştür. Ek 2’de sunulmuştur.

3. Ölçme Araçlarının Uygulanma Aşamaları

Çalışma için katılımcılarla iletişime geçildikten sonra katılım sağlamak isteyen katılımcılarımızla randevular oluşturularak görüşmeler sağlanmıştır. Görüşme içerisinde hazırlanan demografik bilgi formu doldurulmuş olup, arkasından görüşme soruları yöneltilmiş ve cevaplar alınmıştır. Görüşmeler yaklaşık 30-40 dakika kadar sürmüştür. Görüşmeler katılımcıların izni ile ses kaydına alınmış, daha sonra yazıya aktarılmıştır.

4. Verilerin Analizi

Araştırmada alınan ses kayıtları yazıya aktarıldıktan sonra elde edilen veriler ile betimsel analiz yöntemi kullanılarak genel çerçevesi belli olan temalar, başlıklar halinde düzenlenmiş ve sınıflanmıştır. Ardından yapılan sınıflandırmalara göre

doğrudan alıntılarla temalar analiz edilmiş ve bulgular verilmiştir. Açıklamalar ve yorumlar ile desteklenmiştir.

Örneklemin demografik yapısına ilişkin tablolar;

Çizelge 2 Katılımcıların Kardeş Sayılarına Dair İlgili Tablo

Kardeş	
Tek	1(K9)
İki	7(K2, K4, K5, K7, K8, K13, K14)
Üç	3(K1, K6, K15)
Dört	2(K11, K12)
Beş	2(K3, K10)

15 katılımcımızdan 1 kişi tek kardeş olduğunu, 7'si iki kardeş olduğunu, 3'ü üç kardeş olduğunu, 2'si dört kardeş olduğunu ve 2'si beş kardeş olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 3 Katılımcıların Aile Yapılarına Dair İlgili Tablo

Aile	
Çekirdek	13 (K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15)
Geniş	2 (K3, K10)

15 katılımcımızdan 13'ü çekirdek aile yapısına sahip olduğu belirtirken, 2'si geniş aile yapısına sahip olduklarını belirtmiştir.

Çizelge 4 Katılımcıların Çocukluklarının Nerede Geçtiğine Dair İlgili Tablo

Çocukluk Nerede Geçti?	
Şehir	12 (K1, K2, K3, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15)
Şehir ve Köy	3 (K4, K6, K13)

15 katılımcımızdan 12'si çocukluklarının şehirde geçtiğini belirtirken, 3'ü hem şehir hem köyde geçtiğini belirtmiştir.

Çizelge 5 Katılımcıların Okul Öncesi Eğitim Alıp Almadıklarına Dair İlgili Tablo

Okul Öncesi Eğitim	
Alan	6 (K2, K4, K8, K9, K13, K15)
Almayan	9 (K1, K3, K5, K6, K7, K10, K11, K12, K14)

15 katılımcımızdan 6'sı okul öncesi eğitim aldığını belirtirken, 9'u almadığını belirtmiştir.

Çizelge 6 Katılımcıların Annelerinin Mesleklerine Dair İlgili Tablo

Anne Meslek	
Ev Hanımı	7 (K2, K6, K10, K11, K12, K14, K15)
Öğretmen	3 (K1, K4, K13)
Bankacı	1 (K9)
İşçi	2 (K3, K6)
Teknisyen	1 (K9)
Turizm	1 (K7)

15 katılımcımıza annelerinin mesleklerini sorduğumuzda 7'si ev hanımı olduğunu belirtirken, 3'ü öğretmen olduğunu belirtmiş, 1'i bankacı olduğunu ifade etmiştir. 2'si işçi olduğunu söylerken, 1'i teknisyen, 1'i turizmci olduğunu söylemiştir.

Çizelge 7 Katılımcıların Babalarının Mesleklerine Dair İlgili Tablo

Baba Meslek	
Öğretmen	2 (K2, K13)
İşçi	3 (K3, K6, K14)
İş Adamı	2 (K1, K6)
Serbest Meslek	2 (K12, K15)
Teknisyen	1 (K8)
Esnaf	1 (K10)
Asker	1 (K4)
Şoför	1 (K11)
Devlet Özel Birimi	1 (K9)
Serbest Gümrük	1 (K7)

15 katılımcımıza babalarının mesleklerini sorduğumuzda, 2'si öğretmen, 3'ü işçi, 2'si iş adamı olduklarını söylerken, 2'si serbest meslek, 1'i teknisyen, 1'i esnaf, 1'i asker, 1'i şoför, 1'i devlet özel birimi çalışanı, 1'i de serbest gümrük çalışanı olduğunu söylemiştir.

Çizelge 8 Katılımcıların Mesleklerine Dair İlgili Tablo

Meslek	
Girişimci-Sosyal Girişimci	3 (K2, K6, K14)
Eğitim Tasarımcısı- Eğitim Danışmanı	3 (K5, K12, K15)
Medya-Tv Mensubu	2 (K7, K9)
Mimar	1 (K1)
Şehir Planlamacısı	1 (K8)
Satış Temsilcisi, Bulaşıkçı, Vesikalı Genelev Çalışanı	1 (K3)
Antropolog	1 (K13)
Makine Teknikeri	1 (K10)
Sanatçı	1 (K11)

15 katılımcımıza mesleklerini sorduğumuzda, 3'ü sosyal girişimci, 3'ü eğitim tasarımcısı-danışmanı, 2'si medya tv mensubu, 1'i mimar, 1'i şehir planlamacısı olduğunu söylerken, 1'i satış temsilcisi, bulaşıkçı ve vesikalı genelev çalışanı, 1'i antropolog, 1'i makine teknikeri, 1'i de sanatçı olduğunu söylemiştir.

Çizelge 9 Katılımcıların Öğrenim Durumlarına Dair İlgili Tablo

	Öğrenim Durumu
Lisansüstü	4 (K1, K2, K12, K13)
Lisans	10 (K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K14, K15)
Lise	1 (K10)

15 katılımcımıza öğrenim durumlarını sorduğumuzda 4'ü lisansüstü, 10'u lisans ve 1'i de lise cevaplarını vermişlerdir.

Çizelge 10 Katılımcıların Okudukları Bölümlere Dair İlgili Tablo

	Bölüm
Matematik	3 (K5, K12, K15)
Televizyon-Gazetecilik	2 (K7, K9)
Uluslararası İlişkiler	1 (K2)
Uluslararası Ticaret ve İşletme	1 (K14)
Mimarlık	1 (K1)
Şehir ve Bölge Planlama	1 (K8)
Grafik Ana Sanat Dalı	1 (K5)
Antropoloji	1 (K13)
Endüstriyel Tasarım	1 (K4)
Makine	1 (K10)
Satış Personel Sorumlusu	1 (K3)
Kamu Yönetimi	1 (K11)

15 katılımcımıza mezun oldukları bölümleri sorduğumuzda, 3'ü matematik, 2'si televizyon-gazetecilik, 1'i uluslararası ilişkiler, 1', uluslararası ticaret ve işletme, 1'i mimarlık, 1'i şehir ve bölge planlama, 1'i grafik ana sanat dalı, 1'i antropoloji, 1'i endüstriyel tasarım, 1'i makine, 1'i satış personel sorumlusu, 1'i de kamu yönetimi cevabını vermiştir.

IV. BULGULAR

Bu kısımda çerçevesi önceden belirlenmiş olan başlıklara ek olarak görüşmeler ile ortaya çıkan bilgilerin sonucunda oluşan temalara yer verilmiştir.

Çizelge 11 Görüşmeler ile Ortaya Çıkan Bilgilerin Sonucunda Oluşan Temalar

Temalar
Tema 1: Oyun Türleri
Tema 2: Hayaller ve Merak
Tema 3: Aile İlişkileri – Ebeveyn Tutumları
Tema 4: İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model
Tema 5: Karar Verme Sebebi
Tema 6: Gönüllülük Çıktısı

A. Oyun Türleri

Katılımcılarımıza “Oyun oynayan bir çocuk muydunuz? Neler ile – nasıl oyunlar oynardınız?” sorusunu yönelttik ve oyun hakkında cevaplar aldık.

Çizelge 12 Katılımcıların Oyun Türleri Üzerine Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 1: Oyun Türleri	n
İşbirlikçi (Hareketli) Oyunlar (K1-K2-K9-K11-K12-K13-K14-K15)	8
İşbirlikçi / Sembolik- Dramatik (K5-K7)	2
İşbirlikçi / Yapı- İnşa Oyunları (K4-K6-K10)	3
Yapı İnşa / Sembolik- Dramatik Oyunlar (K8)	1

Katılımcılarımızın bazılarının cevapları şu şekildedir:

K5: “O kadar çok oyun oynuyordum ki dışarıda, hareketli. Sadece yaz tatillerinde arkadaşım gelirdi, Erdem. O atari getirirdi anca o zamanlar evde oynardık. Hala bir mekâna kapanıp bilgisayar oyunu oynayamam. Televizyon izlemem”.

K 12: “*Roll play çok yapıyordum. Dijital oyunları çocukken de oynamadım. Hiç ilgimi çekmezdi*”.

K 4: “*Bir dönemim hep sokakta geçti. 3-6 yaş arası, Ardahan’daydık burası biraz daha kısıtlı imkanların olduğu bir bölgeydi ve iklimde çok zordu o yüzden çok soğuk olduğu için genelde evde olurdum. Ev ortamında da sürekli bir şeyler üretirdim duvarları boyardım gibi perdeleri keserdim, sürekli elimin altında bir şeyler oluşturabileceğim tarzda malzemelerim vardı*”.

K 14: “*3 4 yaşımdan beri hep sokakta anılarım. Saklambaç ebelemeç vs. Kız çocukları vardı etrafımda hep, sonrasında erkek çocukları hayatıma girince eve hiç girmezdim. Akşamları saklambaç oynardık akşam 10 -11 de eve gelirdik. 10 yaşlarındaydım o sıralarda*”.

K 10: “*Oyuncakları genellikle kendim yapar ve oynardım. Bilgisayarın Türkiye de nadir görüldüğü zamanlarda bizde bilgisayar yoktu ve ben karton, şekerleme kağıdı, sigara paketi, iplik ve röntgen filminden kendi bilgisayarımın şeklini yapmışım*”.

K 8: “*Genelde oyuncaklarla kurgusal oyunlar oynuyordum. Legolarla oynamayı çok seviyordum. O zamanlarda da çok iyi Legolarım vardı çok çeşitli şeyler yapıyordum. Maketler yapmayı seviyordum ya da mış gibi oyunlar (koltuk bir gemi olsun gibi) oyunlar oynamayı seviyordum*”.

Katılımcıların tamamına yakını hareketli ve aktif oldukları işbirlikçi oyunları tercih ederken, bir kısmı da sembolik-dramatik ve yapı-inşa oyunları tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tüm bunlara bakıldığında, fiziksel ya da zihinsel hareketliliğin bol olduğu oyunların tercih edildiği görülmektedir.

B. Hayaller ve Merak

Öğrenmeye ve bilgiye sahip olma gereksinimi ve isteği olarak tarif edilen merakın doğuştan ya da daha sonradan mı edinildiği üzerine farklı öngörüler vardır. Ancak psikoloji kaynaklarında bunun kişinin doğumuyla birlikte başladığı ve kendilerinde bir dürtü halinde gizil güç olarak var olduğu fikri üzerine durulmuştur (Demirel ve Coşkun, 2009).

Kartal (2014) hayal gücünü “*yaratıcılığın altındaki dürtüsel güç*” şeklinde ifade etmiştir. Hayal gücü, mevcut olan şeyin farkında olarak, onunla ilgili nedenleri merak etmeye, aramaya ve bunun sonucunda da mevcut şeye farklı bir bakış açısı edindirmeye sebep olmaktadır. Bu nedenle yaratıcılığın koşulu hayal gücüdür. Birey yaşamının manasına hayal gücü ile ulaşır ve bu sayede de kendini gerçekleştirmiş olur.

Katılımcılarımıza bu kısımda iki soru yönelttik. İlk olarak “Hayal kuran bir çocuk muydunuz? Bunlar nasıl hayallerdi?” sorusunu yönelttik ve hayalleri hakkında cevaplar aldık. İkinci olarak “Soru soran bir çocuk muydunuz? En çok neleri merak ederdiniz?” sorusunu yönelttik, soruları ve merakları üzerine cevaplar aldık.

Çizelge 13 Katılımcıların Hayaller ve Merak Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 2: Hayaller ve Merak	n
Hayaller	
Hayalperest (K1-K4-K5-K9-K11-K14)	6
Oldukça Hayalci (K2-K12)	2
Çok hayalci değil (K3-K6-K10-K13-K15)	5
Realist Hayaller (K7-K8)	2
Merak	
Meraklı (K1-K5-K9-K11-K12)	5
Sorgulayıcı Merak (K3-K6)	2
Gözlemci Meraklı (K2-K4-K7)	3
Çok meraklı değil (K8-K10-K14-K15-K3)	5

Katılımcılarımızın bazılarının cevapları şu şekildedir:

K 9: “*Ben sonradan gerçekçi oldum. Şu an çok gerçekçi bir insanım. Hayal kurardım ama bunlar dünya üzerine hayallerdi. Kendimle alakalı değildi. Köpek konuşsa ne olurdu gibi. Şöyle olacağım böyle olacağım gibi kendimle alakalı şeyler değildi*”.

K4: “*Hep hayalperest bir çocuktum aslında. Gerçekçi olmaktan ziyade benim için gerçek olan hayaller kurardım. Büyüdükçe değişti tabi ama hep hayal ederdim*”.

K 6: “*Yani köyde standart bir hayat vardı. Rutin içindeydik. Çok hayal kurmazdık. Hayale teşvik edecek bir şey de yoktu. 12 yaşımdan sonra sinemayla tanıştığım için sinemada izlediğim sahneler beni hayal kurmaya yönlendirdi*”.

K 8: “Sanırım çok soru sormazdım. Annem babam çalışıyordu çok vakit ayıramıyorlardı. Çok fırsat bulamamış da olabilirim Bir de ilk çocuktum. Merak ederdim, merak ettiğim şeyleri biraz daha kendim öğrenmeye tahmin yürütmeye çalışırdım”.

K7: “Ben çok realist biriydim aslında hayatım boyunca. Hep gerçekleştirebileceğini düşündüğüm hayaller kurdum. Ama mesela belki 12 yaşında bir çocuk için ben savaş muhabiri olacağım, Ortadoğu’ya gideceğim demek o dönem için ütöpik bir şey olabilir ama onu da gerçekleştirdim. Ama genelde realistik, hep çalışarak olabilecek şeyler hayal ettim hep”.

Katılımcıların büyük çoğunluğu hayalci ve meraklı olduğunu söylerken, bir kısmı da çok fazla hayalci ve meraklı olmadığını ifade etmiştir.

Tabloya bakıldığında çok fazla hayal kurmayan katılımcıların çok meraklı ve soru soran çocuklar olmadıklarını görebiliriz. Genel olarak hayal kuranların, meraklı ve gözlemci oldukları da söylenebilir.

C. Aile İlişkileri

Katılımcıların erken çocukluk dönemleri hakkında sohbet ederken, kardeşleri, anne babaları hakkında da konuştuk ve aile ilişkileri hakkında da ek bilgiler edinmiş olduk.

Çizelge 14 Katılımcıların Aile İlişkileri ve Ebeveyn Tutumları Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 3: Aile İlişkileri – Ebeveyn Tutumları	n
Ataerkil Aile Yapısı (K3-K5-K11-K12)	4
Eşitlikçi Ortam – Demokratik Tutum (K4-K6-K7-K8-K13)	5

Katılımcılarımızın bazılarının cevapları şu şekildedir:

K 6: “Gerek çocukluk gerekse de gençlik dönemimde ailem her daim fıkirlere saygı duyan zaman zaman korumacı bir yaklaşım sergileyen ve ortak kararların alındığı bir ortam oldu”.

K11: “Evde karar mekanizması babamdı. Oldukça ataerkil bir aile bizimkisi. Üniversite eğitimimle beraber tamamen değişti hayatım. Kendi evime çıktım. Aslında ortaokulda gazete ve ansiklopedi okumakla değişti. Aile sohbetlerinden kaçmak için bir sebepti aslında”.

K13: “Hep küçüklükten beri sorumluluğum vardı. Hem annem hem babam çalışıyordu. Büyük şehirdeydik ulaşım sorunu vardı. Çoğu çocuk oynamak ister, kitap okumak ister. Ama destek gerekiyordu. Ama ailede söz hakkımız çok yoktu. Ama kardeşimde de yoktu. Mesela taşınacağız tatile gideceğiz. Hangi çarşafı istiyorsun bunlar yoktu. Ama bizi baya serbest de bıraktı. 16 yaşındayken kendim izin almadan çalışmaya başladım. Kendi kararlarımı da verirdim”.

K5: “Evde karar mekanizması babamdı ama annem de mecburiyetlere karşı bir seçeneği seçerdi bizim için. Mesela lisede güzel sanatlar da hem resim hem müzik bölümünün sınavını kazandım. Kararı biz vermezdik, ama annem ve babam da şartlar sebebiyle böyle yapardı galiba öyle hissediyordum. İkisi de çok yoğun çalışan insanlar ve işten eve geldiklerinde gıy gıy ses mi dinlemek çok zor deyip resim bölümüne kayıt ettirmişlerdi mesela”.

Katılımcıların 5’inin ailede sorumlulukları olduğunu ve eşitlikçi bir ortamda büyüdüklerini, söz hakkına sahip olduklarını dile getirdiklerini görmekteyken, 4’ünün de daha ataerkil bir ailede yaşadıklarını, karar verme ve söz hakkına sahip olamadıklarını söylediklerini görmekteyiz.

D. İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model

İlham’ın sözlük anlamı esinlenmektir. İlham kaynağı ise, esinlenmeye sebep olan şeydir. İnsanların farklı durumlarda, farklı fikirler ile ilgili esinlenebilirler. Bu bazen bir durum, bazen bir kişi olabilir.

Katılımcılarımıza “Ailenizde-çevrenizde gönüllü faaliyetler ile ilgilenen birileri var mıydı/ var mı?” sorusunu yönelttik ve herhangi bir rol modelleri, ilham kaynağı olan birinin olup olmadığı hakkında cevaplar aldık.

Çizelge 15 Katılımcıların İlham Kaynakları Olabilecek Rol Modelleri Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 4: İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model	n
Rol modeli var (K4-K7-K10-K12-K14-K15)	6
Rol modeli yok (K1-K2-K3-K8-K9-K11-K13)	7
İmece kültürüne tanık olmuş (K5-K6)	2

Katılımcılarımızın bazılarının cevapları şu şekildedir:

K 14: “Annem her zaman ailenin refakatçisiydi. Babam o dönem bir partide bir sivil toplum örgütünde çalışıyordu ve mahallede bütün evlere yardım götürmüştü. Sürekli olarak yardım toplayıp yardımları ulaştırıyordu”.

K 9: “Ailemde ya da çevremde bu işi yapan insanlar yoktu”.

K 4: “Ailemde bu şekilde bu dernekler ya da vakıfla çalışan böyle gönüllü faaliyetlerle ilgilenen birisi yoktu. Onlar daha çok sosyal yardım şeklinde kendi çaplarında bir şeyler yapıyorlardı örneğin, okulda yardım toplanacaksa ya da işyerinde gibi. Ben 99 depreminde Kocaeli'nde idim. Sanırım 3. ya da 4. sınıftaydım. Babam görevi nedeniyle Sakarya'daki çadır kentin kurulumundan ve işleyişinden sorumluydu. Bende o yüzden düzenli olmasa da ara ara babamın yanına gidiyordum. Ve oradaki anasınıfında vakit geçiriyordum, orada Clar adında bir gönüllü vardı. Aslında sanat terapisi gibi bir yöntemle çocuklarla etkinlikler yapıyorlardı ve bu beni çok etkilemişti. Belki bende bir şeyler yapabilirim fikrine o zaman kapıldığımı düşünüyorum”.

K7: “Birinci derecede ailemde kendi çapında çalışanlar dışında yoktu aslında. Benim mesleğim gereği çok fazla böyle tanıştığım insan oldu. Çok farklı alanlarda gönüllülük esasına dayalı iş yapan çok fazla iş yapan insanlarla tanıştığım için feyiz aldım diyebilirim. Onların hayatlarını yönlendirdikleri yol bana da ışık oldu beni yönlendirdi diyebilirim”.

K 3: “Hayır kimse yoktu”.

K 6: “Ailem maddi durumu iyi insanlardı. Sadece parayla birini desteklemek değil de giderek işin içerisinde yer almayı da tercih ediyorlardı. Yani şu an burada mesela toplumda gönüllülük bir çocuğun eğitim almasına vesile olmaksızın evet birilerinin okumasına yardımcı oluyorlardı, yol gösteriyorlardı. Birinin düğününe, askerliğine yardım etmekse gidip onlarda da rol alıyorlardı. Yani gönüllü olarak bir

şeyler yapıyorlardı ama bunu şimdiki bize seksi -çekici gelen gönüllülük kavramı ile değil de hayatın içinde oldukları için doğal olarak yapıyorlardı, imece usulünü gördüm genelde”.

K 11: *“Yoktu. Neyi kastettiğimiz önemli. Bu şu anki algıladığımız anlamdaysa değil, ama ailem yardımseverdi, fakat kurumsal anlamda bir çalışmaları yoktu”.*

Katılımcıların 6’sı bir rol modeli olduğunu söylerken, 7’si bir rol modeli ya da ilham kaynağı olmadığını belirtmiş, 2’si imece kültürüne tanık olduğunu, yardımlaşmanın hayatında bir yerlerde olduğundan bahsetmiştir.

E. Karar Verme Sebebi

Bir ihtiyaç ve gereksinim durumunda bunu ortadan kaldırmak için, sonuca götürebilecek tüm yollar içinde ihtiyacı giderecek yolu seçmek karar verme olarak tarif edilebilir. Bunun mühim durumlarda ve konularda ortaya çıktığını düşünürsek, bu yollardan hangisinin hem planlama hem de sonuca ulaştırma açısından hızlı olduğuna karar verip uygulamaya geçmek de büyük önem taşımaktadır (Kuzgun, 1992).

Katılımcılarımıza “Şu anda içerisinde bulunduğunuz gönüllü faaliyetine başlamaya karar anınız nasıl oldu?” sorusunu yönelttik ve karar verme süreçlerini, sebeplerini öğrendik.

Çizelge 16 Katılımcıların Hayata Geçirmiş Oldukları Projeler ile İlgili Karar Verme Sebepleri Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 5: Karar Verme Sebebi	n
İhtiyaca kayıtsız kalamamak (K1-K2-K3-K5-K6-K7-K8-K9-K12-K13-K15)	11
Mutluluğu görmek istemek (K10-K14)	2
Anlamlı bir iş yapma isteği (K4)	1
Farkındalık Yaratmak (K10)	1

Katılımcılardan bazılarının cevapları şu şekildedir:

K 2: *“Birkaç köşe taşı var bunun gelişmesinde. Birincisi erken çocukluk, ben mahalle kültüründe büyüdüm. Bizim yine bahsettiğim arka bahçede oynarken, çokoprens (bisküvi) yerken bir arkadaşım hiç yemediğini söyledi. Bu bana çok dokundu. Bende gittim alt bakkalı soydum. Bakkal Cuma namazındayken. Hikâye*

böyle başlıyor. Etrafımda birinin bir şeye ihtiyacı varken dayanamıyorum. Sonrasında da bu hep hayatımın bir parçası oldu.”

K 8: *“Gönüllülüğe dair başlangıcım, okul bitti, işe girdim, iş hayatında engellilerle ilgili çalıştım bir dönem, sonra turizmle ilgili çalıştım. Turizm de insanların kamu yararına ne kadar uzaklaştığını aslında insanların hem doğayı hem şehirleri vs hiç önemsemediğini bazı farklı faktörlerin onları motive ettiğini ve biraz daha yalnızca doğru gittiklerini gördüm ve bundan kaçışla başladı. Ve hep şey vardı içimde , mesela çocuklarla ilgili bir haber okuduğumda ya da istismarla ilgili bir haber okuduğumda dualarımda ‘Allah’ım param yok yapacak gücüm ya da bilğim yok ama bana bir çıkış yolu ver ki ben bu insanlara yardım edebileyim ama bu da daha güçlü bir yardım olsun’ diyeydi”.*

K 12: *“Türkiye’ye döndüm. İş mi arasam ne yapsam diye düşünüyordum. Aslında akademik kariyer planlamıştım ben oradayken. Birkaç yere girdim çıktım. 2 yaşında oğlum vardı. Hiç kadın dostu değil, çocuk dostu değil, şehir berbat. Kaldırımları kaldırım değil, yolları yol değil. Tabi Viyana’dan geldiğim için. Engelli bir insan mesela Viyana’da her bir deliğe girebilir yani. Bu önemli bir şey. O insanlar da insan yani bizden eksik değiller. Sadece daha zor bir hayat yaşıyorlar. Biz daha kolay bir hayat yaşıyoruz. Bedensel kıstasta o da. Ben bunu fark ettim ve bir şeyler yapmaya başlamalıyım dedim. Ben böyle işe girip, belli bir zaman sonra kariyer yapayım müdür olurum falan bunlar beni psikolojik bunalıma soktu. Bu düşünce. Ben yapamam dedim”.*

K 14: *“Benim motivasyonum başkaydı aslında ama hayra vesile oldu. İkinci büyük sosyal ortaklık. Üniversitede Darülaceze’den gelen teyzeler dedelerle iftar düzenledik. Büyük bir salonda yaptık. Herkes geldi bir sürü yaşlı insan ve genç insan bir araya geldi. Bir yaşlı bir genç oturttuk. Kızlar dedelerle, erkekler teyzelerle dans ettiler. Herkes çok eğlendi. Ertesi gün bizim münazara kulübü doldu taşı. Biz de bir şeyler yapalım. Biz münazara kulübüüz desek de bir şeyler yapalım ama dediler. Ben orada bu iyilik pazarının acayip bir pazar olduğunu gördüm. Talep edeni çok ama arz edeni az. İnsanlar iyilik yapmıyorlar diyenler beceriksiz olanlar. Yaşlıların gözünü görmüş olmak, bundan bahsetmek lazım”.*

Katılımcıların 11'i var olan bir ihtiyaca kayıtsız kalamadıklarını, gördükleri ihtiyacın üstüne arkalarını dönüp gidemediklerini belirtmişlerdir. 2'si yardım ettikleri insanların gözündeki mutluluğu görmeyi sevdiklerini söylerken, 1 katılımcı anlamlı bir iş yapma isteği ile yola çıktığından bahsetmiş, 1 katılımcı ise farkındalık yaratma isteğiyle hareket geçtiğini belirtmiştir.

F. Gönüllülük Çıktısı

Kişinin topluma dahil olmasını temin eden araçlardan biri gönüllülüktür. Müşterek bir sağduyu ve sorumluluk hissi ile güven, yardımlaşma, faydalı olma hali, vatandaşlığın alt yapısını hazırlayan aynı zamanda destekleyici değerlerdir. Gönüllülük her daim ilerleme göstererek, ruhen tatmin olmaya yarayan en önemli hareket ve etkinlik olmaya devam etmektedir. Çağımızda, bireyin kendisi dışında bir başkasına karşı duyarlılık göstermesi, bir başkası için duyarlılık göstermesi, yardım etmek değil, bir gereksinim halini almaktadır (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011).

Katılımcılarımıza “Sizce gönüllülüğün insana kazandırdığı nedir?” sorusunu yönelttik ve gönüllülüğün bireye kazandırdığı şeyin ne olduğunu sorduk.

Çizelge 17 Katılımcıların Gönüllülüğün İnsana Kazandırdıkları Üzerine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Tema 6: Gönüllülük Çıktısı	n
Manevi Tatmin / Huzur / Mutluluk (K3-K6-K9-K12-K13)	5
Varlığını Anlamlandırmak (K1-K7-K8-K15)	4
İyi Hissetmek, Değer Üretmek, Farkındalık Yaratmak (K4-K5-K11)	3
Allah'ın Rızasını Kazanmak (K14 – K10)	2
Kişisel Gelişim (K2)	1

Katılımcılardan bazılarının cevapları şu şekildedir:

K 15: “İnsanlık. İnsan olduğunu hissetmek. Dünyada bir amacının olduğunu idrak etmek. Verdikçe alırsın aslında. Aldıkça zengin olmazsın aslında verdikçe olursun”.

K 1: “Aşk, tahammül, kendinden vazgeçme”.

K 9: “Kendini faydalı hissetmek. Kendini başka yerlerde de faydalı hissedebilirsin. Mesela zekât verirsin kediye köpeğe mama verirsin faydalı hissedersin. Ama bu kendin için kendin haricindeki başka bir canlıyı düşünmek, son derece besleyen bir şey manevi olarak”.

K 5: “Bu yine değişken bir şey. Bireysel de toplumsal da fayda üretebilirsin. Bireysel dediğim maddi kazanç değil bireysel olarak iyi hissetmek. Aslında bir toplumu toplum yapan şey, oradaki bireylerin kendi bireysel olarak becerileri aracılığıyla ürettiği şeyler değil sadece. Aynı zamanda toplumu toplum yapan şey bireysel olarak yapmak zorunda olduklarının dışında bir de değer üretmek adına ve toplumsal dönüşümü sağlamak adına ortaya koydukları gönüllü harekettir”.

K 11: “Kişisel olarak gelişıyorsunuz. Sosyal sorumluluk adı altında çevremizde insanlar da var. Sizi zenginleştiriyor. Yeter ki ilişki sahanız gönüllülük ile sınırlı kalsın. Oradan başka yerlere sıçramasın. Türkiye’de o başka yerlere sıçırıyor. Dolayısıyla sizi zenginleştiriyor, başka dünyalara kapı aralıyor. Genel olarak karşılık vermeden vermek harika bir duygu ve bu verdiğiniz şeyin fayda sağlaması çok güzel bir duygu”.

K 4: “Bizim için biraz terapi gibi esasen. Kendimize iyi gelen bir şey yapıyoruz, aynı zamanda. Biz bunu gönüllülerle kendi aramızda da çok konuşurduk mesela iki saat boyunca içeri giriyoruz ve çocuklarla birlikteyiz, hiçbir şey düşünmüyoruz. Bu bizim için bir terapi aslında. Kendi kendimize bize iyi gelecek bir ortama sokuyoruz, aslında kendi kendimizi tedavi etme gibi. Çocuklara bir şey katıyoruz diyoruz ama biz aslında çoğu zaman çocuklardan daha fazla şey öğreniyoruz. Manevi olarak çok çok güzel bir duygu”.

Katılımcıların, 5’i gönüllülük kazanımının ne olduğu sorusuna manevi tatmin, huzur ve mutluluk, 4’ü varlığını anlamlandırmak cevabını verirken, 4’ü de kendini iyi hissetme, değer üretmek ve farkındalık yaratmak demiştir. 2’si Allah’ın rızasını kazanmak cevabını verirken, 1’i de kişisel gelişim için önemli bir fırsat yarattığını belirtmiştir.

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Tartışma

1. Birinci Temaya İlişkin Tartışma (Oyun Türleri)

Bu temada katılımcılarımızın oynadıkları oyunlara dair bilgiler edinilmiştir. Gönüllülük esasına dayalı çalışan kişilerde tercih ettikleri oyun türlerinin, sosyal-duygusal gelişimlerinin ve becerilerinin, hayal gücü ve yaratıcılıklarıyla bir ilişkisinin olup olmadığı üzerinde durulmuştur.

Biçer (2020) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi öğrencilerinin oyuncak tercihleri ve gelişim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda kukla, satranç, sesli hikâye kitapları ve LEGO tercihleri ile ilgili sosyal duygusal açıdan aylık bir ilerleme ve gelişme kaydedildiği görülmüştür. Strateji, dramatik, yapı-inşa oyunlarının sosyal duygusal açıdan etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Çetken (2018) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının oyun tercihlerini dış mekân oyun alanı tasarımları açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda farklı tasarım özelliklerine sahip oyun alanlarının, çocukların oyun tercihlerini etkilediği görülmüştür. Oyun alanında doğal malzemeler bulunan yerler çocuklar için yapılandırılmamış ve aktif oyunlar oynamalarına imkân tanımıştır. Maruz kalınan çevrenin ve mekânın oyun tercihlerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Şener (1996) yapmış olduğu araştırmada 4-5 yaş anaokulu çocuklarında dramatik oyunun ve inşaa oyununun bakış açısı alma becerisine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda dramatik oyunun çocukların bakış açısı alma becerilerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür. Dramatik oyun kadar olmasa da inşaa oyunlarının da olumlu yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Oyun oynamanın önemi, çocuğa gelişimsel açıdan katkıları bilimsel araştırmalar ile de kanıtlanmıştır. Hem okullarda hem de farklı alanlarda oyun, bireyin kendini tanıması, sorun çözme becerisi, kendine olan güvenini ve yaratıcılığını arttırmak için

kullanılan bir metottur. Genellikle oyunun bizi yeni arayışlara götürme durumu vardır. Ve bunlar bizi hayata karşı daha cesaretli, daha yenilikçi, daha yaratıcı kılar (Akgül, 2019: 15).

Yapmış olduğumuz araştırmada katılımcıların birçoğu oyun türü olarak işbirlikçi, aynı zamanda hareketli oyunlar oynadıklarını söylemişlerdir. Bir kısmı da sembolik – dramatik ve inşa oyunları oynadıklarından bahsetmiştir.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında da tüm bunların sosyal gelişimleri ve bakış açısı geliştirmeleri adına olumlu yönde etkileri olduğu görülmüştür. Gönüllülük esasına dayalı işler yapan gönüllü ve sosyal girişimci katılımcılarımızın yapmış oldukları işler dolayısıyla gerek yaratıcılık gerek sosyal-duygusal anlamda ve farklı bakış açıları geliştirmede gelişmiş olmaları beklenmektedir.

Gönüllü kişiler farklı projelere yön veren, başlatan ve problem çözme becerilerine sahip olduğu düşünülen kişilerdir. Bu noktada problem çözme becerilerinin gelişmesi, maruz kaldıkları durumlar, oynadıkları oyunlar ve çevreleri oldukça etkilidir.

Bu kısım ile ilgili K12 çocukluğunda da kart oyunlarını ve bulmacaları sevdiğini söylerken şu anda da girişimciliğini yaptığı projede de kutu oyunları tasarladığını ifade etmiştir. K4 çocukken farklı malzemeler ile farklı tasarımlar yaparak oynadığını belirtirken şu anda girişimciliğini yaptığı projede sürdürülebilir tasarımlara olanak sağlayan bir oyuncak üzerine çalıştığını söylemiştir. Yine burada da çocuklukta ve o dönemdeki tercihlerinin etkili rol oynadığını söyleyebiliriz. K7 sokak oyunlarını oynayamamasından ötürü fiziksel olarak kendini yetersiz hissettiğini ifade etmiştir. Burada işbirlikçi, hareketli oyunlara katılım sağlayamayan çocukların kaba motor gelişimi açısından eksik kaldığını bir kez daha görebiliriz. Aynı zamanda oynamış oldukları oyun türlerinin mutlaka fiziksel ya da zihinsel hareketliliği olan oyunlar olduğu görülmüştür. Bu oyun türlerinin yaratıcılığı beslediği, bakış açısı alma becerilerini geliştirdiği, sosyal-duygusal anlamda gelişimi sağladığı düşünüldüğünde, alınan bilgilerin bunları destekler nitelikte olumlu katkı sağlamış olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların ifadelerine baktığımızda işbirlikçi, sembolik-dramatik ve yapı inşa oyunlarını tercih ettiklerini görüyoruz. İşbirlikçi oyunda çocukların organize olmuş bir oyunun üyesi olarak yer alması gönüllü kişilerin iş birliği yapabilen, problem çözme becerisine sahip, yardımsever, paylaşımcı olmasını, sembolik-dramatik oyunda

hayali bir durum veya nesnenin sanki öyleymiş gibi oyunlarda aslıyla yer değiştirmesi gönüllü kişilerin daha iyi nasıl olur diye hayal eden tarafını ifade ederken, yapı–inşa oyunlarında nesneleri birleştirme ve ürün ortaya çıkarmak için bir araya getirme durumu gönüllü kişilerin farklı parçaları bir araya getirebilme ve organize edebilme becerilerini destekler niteliktedir. Tüm bunların katılımcılarımızda olumlu etkilerinin yansımış olduğunu söyleyebiliriz. Oyun ve oyun türlerinin bireyin gelişiminde ne kadar mühim bir yerde olduğunu bir kez daha görmekteyiz.

2. İkinci Temaya İlişkin Tartışma (Hayaller ve Merak)

Bireyin hayal gücü ve merakı literatürde yaratıcılıkla ilişkilendirilmiştir. Hayal gücü, merak, soru sorma ve düşünme becerileri bu noktada önem taşımaktadır. Gönüllülük esasına dayalı çalışan gönüllü ve sosyal girişimci katılımcılarımızın her birinin gerek yaptıkları projeler gerek bunları gerçekteştirme aşamalarında farklı çözüm yollarını tercih etmeleri, problem çözme becerilerine sahip olmaları, üretme isteği, risk alma durumu gibi faktörler ile yaratıcı düşünme becerilerinin gelişmiş olduğu düşünülebilir. Bu kısımda hayal gücü, merak ve soru sorma ile ilgili alandaki çalışmalara yer verilmiştir.

Sarışan Tungaç vd. (2019) yapmış oldukları araştırmada ortaokullardaki yaratıcı drama uygulamalarının fen bilimlerine olan merak duygusu üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Öğrencilere öncesinde ve sonrasında olmak üzere 12 saatlik yaratıcı drama atölyesi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı dramanın öğrencilerin merak duygularını büyük oranda etkilediği görülmüştür.

Tuncer (2017) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönemde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini etkileyen temel faktörleri incelemiştir. Araştırma sonucunda ailelerin soru sorma davranışları ile öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünmeye yönelik davranış düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çocuklarıyla sohbet eden ve sorular soran anne babaların çocuklarının düşünme becerilerine yönelik davranış düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Karakuş (2000) yapmış olduğu araştırmada alt sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerine yaratıcı sorun çözme programının etkisini incelemiştir. Deney ve kontrol grupları ile çalışılmış olup, yaratıcı sorun çözme programı ve Torrance Yaratıcı Düşünme Testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı sorun çözme programının, öğrencilerin yaratıcılıklarının akıcılık

ve özgünlük boyutları üzerinde etkili olduğu fakat esneklik boyutu açısından etkili olmadığı görülmüştür.

Ergut (2019) yapmış olduğu araştırmada felsefi sorgulama ile birleştirilmiş matematik etkinliklerinin üstün yetenekli öğrencilerin soru sorma becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda felsefi sorgulama ile birleştirilmiş matematik etkinliklerinin, üstün yetenekli öğrencilerin soru sorma becerilerini etkinlik başına düşen ortalama soru sayısı ve soru türleri bağlamında geliştirdiği belirlenmiştir.

Gündoğan (2011) yapmış olduğu araştırmada yaratıcı hayal gücü testinin Türk çocuklarına uyarlanması ve dramanın farklı yaş gruplarındaki çocukların (10-13) yaratıcı hayal güçleri üzerindeki etkisini incelemiştir. 30 kontrol 30 deney grubu ile yapılan çalışmada katılımcılara drama uygulaması yapılmış ve Yaratıcı Hayal Gücü Testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda drama uygulamaları sonucunda çocukların yaratıcı hayal güçlerini geliştirmede etkili olduğu bulunmuştur.

Dirican (2018) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan felsefe eğitimi etkinliklerinin çocukların felsefi tutum ve davranışlarına etkisini incelemiştir. Araştırma deney ve kontrol gruplarına 12 haftalık felsefe eğitimi verilerek uygulanarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda, felsefe eğitimi etkinliklerinin, çocukların özellikle tahminde bulunma, düşüncelerini gerekçelendirme, farklı görüşlerini söyleyebilme, hoşgörülü davranma, çevresinde olup bitenlere meraklı olma ve soru sorma becerileri üzerinde pozitif yönde etki ettiği söylenmiştir.

Tüm bu çalışmalara bakıldığında yaratıcılık çalışmalarının merak, soru sorma ve problem çözme becerilerine pozitif yönde etki ettiği görülmektedir.

Katılımcılarımıza hayalleri ve merakları üzerine yönelttiğimiz soruların cevapları genelde hayal kuran ve meraklı oldukları üzerineydi.

Çocukken kurduğumuz hayaller, oluşan meraklarımız hayatımızı yönlendirmektedir. Şekil verebilmektedir. Bir şey üzerinde düşünmek, sorular sormak, tahminde bulunma becerilerini farklı görüşlerini söyleyebilme becerilerini geliştirmektedir. Hayal gücü ve merakın yaratıcılık ile olan ilişkisinden bahsetmiştik. Gönüllüler her zaman daha fazla, daha farklı daha verimli ne yapılabileceğini düşünür. Gönüllüler her zaman var olan problemi en hızlı en pratik nasıl çözüleceğini düşünür ve harekete geçerler. Aynı zamanda hem tercih ettikleri alanda çalışmaya başlayana

kadar hem de sonrasında her zaman olmaması gereken şeyleri söyler, farklı olan düşüncelerini, sorularını ve cevaplarını ortaya koyarlar.

Katılımcılarımızın çoğunun vermiş oldukları cevaplara bakarak hayal eden, merak eden, soru soran çocuklar olduklarını görüyoruz. Örneğin K13 eşitsizlik üzerine düşünen, merak eden soru soran bir çocukken, sonrasında kadınların toplumdaki eşitsizliği ile ilgili çalışmalar yapmaya başladığını görmekteyiz. K8 meraklı olduğunu ve bunu genelde okuyarak giderdiğini ifade ederken, şu anda kütüphaneler ile ilgili bir çalışma yapmaya başlamış olduğu görmekteyiz. Bu örneklerle bakıldığında aslında o dönemdeki çevrenin, hayallerin, merakın ve sorgulamanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha görmekteyiz. Yapmış olduğumuz araştırmada katılımcıların gerçekleştirmiş oldukları işler ile ilgili farklı çözümler üretme üzerinde iyi olduğunu düşünebiliriz. Ayrıca eleştirel düşünmenin de yaratıcılığın temellerinden biri olduğunu göz önünde bulundurursak, katılımcıların var olan ihtiyaca eleştirel bakarak yola çıktıklarını düşündüğümüzde bu özellikleri katılımcıların taşıdığını söyleyebiliriz. Katılımcıların çoğunun da hayalleri ve merakları olan çocuklar olduklarını söylemek de mümkündür.

3. Üçüncü Temaya İlişkin Tartışma (Aile İlişkileri-Ebeveyn Tutumları)

Genel literatürde olumlu-pozitif ebeveyn tutumları ile büyümüş olan bireylerin özgüvenli, girişken, yaratıcı, belli hedeflere ve amaçlara sahip, sorumluluk sahibi oldukları bilinirken, olumsuz- negatif ebeveyn tutumları ile büyüyen bireylerin, edilgen ve utangaç bireyler oldukları söylenmektedir (Belli, 2018).

Bu kısımda katılımcılarımız ile görüşme esnasında aile ilişkileri, ebeveyn tutumları hakkında bilgiler edindik. Sağlıklı ve olumlu ebeveyn ilişkileri ile karşı karşıya kalmış bireylerin sosyal çevreleri ile de iletişimlerin iyi olacağı, daha özgüvenli ve sorumluluk sahibi olacakları, bu sebeple de ortadaki problemi çözmeye açısından kendilerini geliştirmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Arabacıoğlu (2019) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum düzeyleri ile ebeveyn tutumları ve çocuğun mizaç özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve annelerin demokratik ebeveyn tutumları arttıkça çocukların okula uyumlarının da arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Gökşen (2019) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönemdeki çocukların duygularını düzenleme becerileri ile mizaç özellikleri ve ebeveyn tutumları arasındaki

ilişkiyi incelemiştir. Duygu düzenleme ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde duygu düzenleme ve sadece demokratik ebeveyn tutumu arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2020) yapmış olduğu araştırmada lise öğrencilerinde anne baba tutumları ile benlik saygısı ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda algılanan ebeveyn tutumuyla, benlik saygı seviyesi ve problem çözme becerisi arasında ilişki olduğu, benlik saygı seviyesi ile problem çözme becerilerinin birbirinin yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eke (2018) yapmış olduğu araştırmada 4-6 yaş sosyal davranış ölçeğinin geliştirilmesi ve çocukların sosyal davranışları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların sosyal davranışları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında, anne tutumlarının çocukların iş birliği, saldırganlık, liderlik, çekingenlik ve uyum davranışları ile ilişkili olduğu; baba tutumlarının iş birliği, saldırganlık, çekingenlik ve uyum davranışları ile ilişki olduğu belirlenmiştir. Çocukların sosyal davranışları üzerinde, annenin izin verici, otoriter ve demokratik tutumu ile babanın demokratik tutumunun yordayıcılığa sahip olduğu bulgusuna varılmıştır. Ayrıca çocukların iş birliği, saldırganlık, uyum ve destek davranışları ile aile içi örüntüler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulgulanmıştır.

Özcan (2019) yapmış olduğu araştırmada 5-6 yaş çocuklarının duygusal zekâlarını bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırma sonucunda ebeveyn tutumları içerisinde duygusal zekâ toplam puanı ile yalnızca demokratik ebeveyn tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Burada duygusal zekanın alt boyutları arasında empatiden bahsedilmiştir.

Uygun (2018) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların oyun davranışları, sosyal yetkinlik davranışları ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda demokratik ebeveyn tutumu ile çocukların sosyal oyun davranışı ve sosyal yetkinlik davranışı arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2018) yapmış olduğu araştırmada beş –altı yaş çocukların sosyal becerilerinin, ebeveynlerinin aile işlevleri açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda

çocukların ebeveynlerinin aile işlevleriyle, sosyal becerinin alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Begde (2015) yapmış olduğu araştırmada öğretmen ve ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda babaların aşırı koruyucu tutumları arttıkça çocukların problem hakkında soru sorma becerilerinin azaldığı belirlenmiştir. Demokratik tutumları arttıkça çocukların birtakım eylemlerin sonucunu tahmin etme becerilerinin de arttığı belirlenmiştir. Ayrıca annelerin aşırı koruyucu tutumları arttıkça çocukların problemin öğelerini tanımlama becerilerinin de arttığı belirlenmiştir.

Tüm bu çalışmalara bakıldığında olumlu aile ilişkileri ve ebeveyn tutumlarının bireyin hayatında ne kadar mühim olduğu görülmektedir. Sosyal beceriler, problem çözme becerileri, duygusal zekâ, duygu düzenleme becerileri gibi farklı konularda önem taşımakta olduğunu görmekteyiz.

Gönüllülük esasına dayalı çalışan ve sosyal girişimci kişilerin, liderliği üstlenebilme, empati kurabilme ayrıca insan ilişkilerinin iyi olması gerekliliği sebebiyle bu özelliklere sahip olmasını beklemekteyiz. Katılımcılarımız ile sohbet sırasında edindiğimiz bilgiler ile bir kısmının daha demokratik ve eşitlikçi bir aile yapısında büyürken, bir kısmının da daha ataerkil ve söz hakkının pek olmadığı bir ailede büyüdüğünü öğrenmiş olduk.

Aile içerisindeki ilişkilerin çocukların, bireylerin üzerindeki etkilerinden bahsettik. Bireyin empati kurabilme becerisi, özgüven gelişimi, problem çözme becerisi üzerinde oldukça etkilidir. Gönüllülerin yüksek empati becerisi ile yardım etme isteğine sahip oldukları bilinmektedir. Liderlik özellikleri ile bir proje başlatma ve yürütmeye çalışmaları, özgüven açısından da geliştirmiş olduklarını göstermektedir. Asıl amacın problem çözme olmasının dışında süreçte karşılaştıkları problemleri çözme becerisine sahip olduklarını göstermektedir. Bu noktada olumlu ebeveyn tutumlarına sahip, olumlu aile ilişkilerine sahip katılımcılarımızın süreci daha kolay ve rahat yürüttüklerini kendilerini daha özgüvenli hissettiklerini söyleyebiliriz.

Bu kısım ile ilgili verilmiş olan ifadelerde katılımcılarımızdan aynı K7 gibi demokratik bir ailede büyüdüğünü söyleyenler, anne ve babalarıyla daha sağlıklı ve keyifli bir ilişki içerisinde olduklarını, bundan sebep sorumluluk bilincine sahip

olduklarından bahsettiklerini düşünürsek, bazı katılımcılarımızın bu anlamda oldukça olumlu etkilendiğini söyleyebiliriz.

4. Dördüncü Temaya İlişkin Tartışma (İlham Kaynağı Olabilecek Rol Model)

Bu kısımda gönüllülük esasıyla çalışan ve sosyal girişimci kişilerin onlara rol model ya da ilham kaynağı olan birilerinin var olup olmadığı ile ilgili bilgiler edinilmiştir.

Bu konu ile ilgili yapılmış olan literatür taramasında Abban (2016) yapmış olduğu çalışma dışında çok fazla ilgili çalışmaya rastlanamamıştır.

Abban (2016) yapmış olduğu araştırmada gönüllü kuruluşlarda gençlerin gönüllülük düzeyleri ve beklentilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda gönüllü olmaya katılımın büyük çoğunluğunun kendi inisiyatifi olduğu görülmüştür. Ailede gönüllü bireylerin olmadığı sonucu daha yüksek çıkarken, ailenin gönüllü olmaya desteği açısından katılımcıların %75'i aileden destek gördüklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmada da görüldüğü üzere bu alanda çalışmak için rol model ihtiyacı büyük bir gereklilik olmamakla birlikte bireyin, ihtiyacı görüp kendi inisiyatifi kullanması üzerine harekete geçtiği görülmektedir. Çalışmada katılımcıların yürüttükleri proje ile ilgili bir ilham kaynağı ya da rol modellerinin olup olmadığını sorduğumuzda 6 katılımcımız var olduğunu söylerken 7 katılımcımız olmadığını belirtmiş, 2 katılımcımız da imece kültürüne tanık olduklarını ayrıca ifade etmişlerdir.

Herhangi bir konuda bir şeyler yapmak istediğimizde önümüzde bir örnek olması her zaman olumlu yönde etki edecek bir faktördür. Yapmış olduğumuz araştırmada rol modeli olan katılımcıların daha bilinçli, cesaretli ve öngörülü olarak katılım sağladığı gözlemlenmektedir. Örneğin K5 görüşme esnasında bu işe başlarken eğitimler ile farklı denemeler ile bu işe başladığını ifade etmiştir. K15 ve K12 proje ortağı oldukları işe başlarken rol modellerinin bulunduğunu söylemişlerdir. Bu sayede daha emin adımlar ile ilerlemişler, süreci daha öngörülü yürütmüşler, bu noktada bir zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. K13 Amerika'da doğmuş ve büyümüş bir katılımcımız, Türkiye'de bu işin nasıl yapılacağını bilmediğinden bu noktada zorlandığını sohbet sırasında ifade etmiştir. Bu bağlamda rol modellerin kişilerin gönüllülük çalışmalarında önemli bir yer edindiğini düşündürmektedir. Fakat tüm bunlara rağmen bunların hiçbirini yapmak istedikleri ve hedefledikleri işe engel olamamıştır. Bir rol modelleri ya da ilham kaynaklarının olup olmaması onları

durdurmamıştır. Bu noktada hedeflerinin güçlü olması ve bireylerin mücadeleci bir yapıya sahip olduklarını düşündürmektedir. Burada bir şeyi gerçekten istemenin aslında her şarta rağmen nasıl sonuç alabileceğini görmekteyiz. Bireylere olumlu destek olan rol model kavramının, kararlarını almakta etkileyen bir sebep olmanın yanında süreci kolaylaştıran bir etken olduğunu düşünebiliriz.

5. Beşinci Temaya İlişkin Tartışma (Karar Verme Sebebi)

Bu kısımda gönüllülük esasıyla çalışan ve sosyal girişimcilerin bu projeye başlamaya karar nedenleri ve sebepleri üzerine bilgiler edindik. Literatürde Şaklar (2015) ve Palaz ve Boz (2008)'un yaptıkları araştırmalar dışında literatürde farklı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Şaklar (2015) yapmış olduğu araştırmada adalet duyarlılığın gönüllülük yapmadaki rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda gönüllü olanların adalet duyarlılık değerleri gönüllü olmayanlardan belirgin şekilde yüksek çıksa da adalet duyarlılığın tek başına gönüllü katılımını yordamadığı ortaya çıkmıştır.

Palaz ve Boz (2008) yapmış oldukları araştırmada üniversite mezunu yetişkinlerin farklı organizasyonlarda gönüllü hizmet vermesini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma sonucunda yetişkinleri gönüllü şekilde çalışmaya motive eden şeyin en başında özgecilik geldiği sonucuna varılmıştır. Başarı isteği ve birleşmeye bağlı sebeplerde devamında gelmektedir.

Yapmış olduğumuz araştırmada, katılımcılara yürüttükleri projeye başlamaya karar verme sebepleri sorulduğunda çoğunluğundan var olan ihtiyaca kayıtsız kalamadıkları cevabı alınmıştır.

Şartlar ve durumlar her ne kadar farklı olsa da gönüllü katılımcılarımızın karar verme güçlerini var olan ihtiyaca kayıtsız kalamamalarından geldiğini görmekteyiz. Gönüllülerin var olan ihtiyaca kayıtsız kalamamaları onların ne kadar duyarlı olduklarını göstermektedir.

Bu kısım ile ilgili verilmiş olan ifadelerle göre katılımcıların da zamanında kendi ihtiyaçları olsun olmasın, var olan ihtiyaca kayıtsız kalamayıp bir şeyler yapma isteği ile hareket ettiklerini görmekteyiz. K1 varlıklı bir aileden gelmekteyken manevi bir boşlukla uzun süre sokaklarda kalmış sonrasında karşılaştığı biri sayesinde ihtiyaca daha fazla kayıtsız kalamamış ve proje için çalışmaya başladığını ifade ederken, K12

hem ülke şartlarını diğer ülkeler ile kıyaslayıp ihtiyacı görürken hem de bu ülkeye duyduğu minnet duygusuyla hareket ettiğini belirtmiştir. Yine K7'nin de köy okullarının ihtiyaçları noktasında bir farkındalığı olduğunu ve sahiplenme duygusu ile hareket ettiğini ifade etmiştir. K3 oldukça zor bir hayatı ve kendinin de ihtiyacı olmasına rağmen başkalarının ihtiyacına kayıtsız kalamadığını ifade etmiştir. K15 ise aynı K1 gibi gördüğün bir yanlış düzeltme imkânın varken bundan sorumlusun yaklaşımıyla hareket ettiğini belirtmiştir. Bunlara ek olarak literatürdeki diğer çalışmalarda da katılımcıların gönüllü işler ve projeler yapmalarının sebebi olarak var olan ihtiyaca kayıtsız kalamadıkları, kendileri dışında bir diğer kişinin ihtiyacını önde tutmak ve eşitsizliğe kayıtsız kalamamaları şeklinde cevaplar alınmış olduğundan tüm bunlar çalışmayı destekler niteliktedir.

Bu noktada katılımcıların bu işi yapmalarının sebebinin en önemli faktörünün duyarlılıkla birlikte farkındalık olduğu düşünülebilir. Bu bireyler herkesten farklı ne görüyor olabilir? Herkesin fark etmediği bir durumu onların fark etmesine ne sebep oluyor olabilir? Kişilerin çevrelerinin ihtiyaçlarına karşı duyarlı ve farkında olmaları bireye çalışma ve destek olma gerekliliğini hissettirdiği düşünülmektedir. “Bu farkındalık ne zaman ve nerede başlıyor?” sorusu üzerine düşünmek gerekebilir. Bu belki aileden gelen, belki sosyal çevrelerinden ya da tamamen mizacın getirdiği bir durum olabilir. Bireylerin aynı istekle çalışmalarına sebep olan bu kıymetli duygunun erken yaştan itibaren oluşması ve gelişmesi için çalışmak oldukça gerekli ve önemlidir.

6. Altıncı Temaya İlişkin Tartışma (Gönüllülük Çıktısı)

Bu kısımda gönüllülük esasıyla çalışan ve sosyal girişimci kişilerin yapmış oldukları gönüllülük ile ne elde ettikleri hakkında bilgiler edindik. Bu noktada literatürde yapılmış bazı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Gürkan ve Top (2019) yapmış oldukları araştırmada mutluluk ve yaşamı anlamlı bulma algısı arasında bir ilişki olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda yaşamı anlamlandırma puanları ile mutluluk arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre yaşamı anlamlı bulan kişilerin daha mutlu kişiler oldukları görülmüştür. Aynı araştırmada duygusal zekâ ve yaşamı anlamlı bulma algısı arasındaki ilişki de incelenmiştir ve anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Yaşamı anlamlı bulan kişilerin duygusal zekâ puanları, bulmayanlara göre yüksek çıkmıştır.

Çamer (2015) yapmış olduğu araştırmada Başkent Kadın Platformu Derneği, Cumhuriyet Kadınları Derneği ve Uçan Süpürge'de yer alan gönüllü kadınların gönüllülük deneyimleri ile elde ettikleri kazanımları incelemiştir. Araştırma sonucunda kadınların elde ettikleri kazanımlar; kadınların örgütlerde yer alarak kendi güçlerinin farkına varmaları, kendilerini geliştirmeleri ve kamuoyu oluşturma yolunda seslerini ortaya koyabilmeleri olarak görülmektedir.

Şenel Tekin vd. (2018) yapmış oldukları araştırmada “Bir Sosyal Sorumluluk Deneyimi: Tıbbi Sekreterlik Öğrencilerinden Diyaliz Hastalarına ‘Gönülden Destek’” başlığı altında tıbbi sekreterlik öğrencileri ile gönüllülük ve sosyal sorumluluk ile ilgili çalışmışlardır. Araştırma içerisinde sorulan sorular sonucunda sosyal sorumluluk kavramları algısı ile ilgili, mutluluk sebebi, iyilik yapmak, faydalı olma hissi, toplum faydası, insanlık ve motivasyon olarak tanımlamalar yapılmıştır. Ve bunlar sayesinde de kendilerini gerçekleştirme imkânı bulunduğu dile getirilmiştir.

Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları araştırmada “Gönüllülerin Faaliyetlere Katılım Nedenleri ve Motivasyonel Faktörlerin Analizi: Gençlik Merkezleri Örneği” başlığı ile gönüllülerin faaliyetlere katılım nedenlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda katılım nedenleri arasında en yüksek puanları alan cevaplar; yeni yetenekler kazanmak ve geliştirmek, topluma katkıda bulunmak, serbest zamanları daha iyi değerlendirmek, bir takımın parçası olabilmek, sorumluluk almak ve aidiyet duygusu olmuştur.

Palaz ve Boz (2008) yapmış oldukları araştırmada üniversite mezunu yetişkinlerin farklı organizasyonlarda gönüllü hizmet vermesini etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda yetişkinleri gönüllü şekilde çalışmaya motive eden şeyin en başında özgecilik geldiği sonucuna varılmıştır. Başarı isteği ve birleşmeye bağlı sebeplerde devamında gelmektedir.

Gönüllülük çıktısı olarak katılımcıların çoğunlukla verdiği cevaplardan ilki varlığını ve yaşamı anlamlandırmak bir diğeri manevi tatmin ve mutluluk olmuştur.

Bireylerin kendilerini manevi açıdan tatmin hissetmek, mutlu hissetmek, fayda sağlamak, yararlı olmak, yaşamlarını anlamlandırmak, kişisel gelişimlerini sağlamak için gönüllülük yaptıklarını ifade ederken aslında gönüllülük sonucunda bunları elde ettiklerini ve buradan haz aldıklarını söylemektedirler. Buradan bireyin aslında bunlara ihtiyaç duyduğunu düşünebiliriz. İhtiyaç duyuyor, yapıyor ve bunun

sonucunda ortaya çıkan çıktıdan haz alıyor ve devamlılık halini alıyor. Katılımcıların birçoğu da yaşam amaçlarını keşfettiklerini dile getirmişlerdir. Aslında temelinde insanın psikolojik olarak varoluşunu anlamlandırmasına fayda sağlayan bir süreç olduğunu da söyleyebiliriz. Kendini her anlamda iyi ve yararlı hisseden bir birey her açıdan verimli olabilir. Çağımızda psikolojik iyi oluş çalışmaları oldukça gündemdeyken bu noktada gönüllülüğe dikkat çekmek faydalı olacaktır. Gönüllülüğün sosyal sorumluluk bilinci dışına çıkarak psikolojik açıdan iyi olma, iyi hissetme haline fayda sağladığını da görmekteyiz.

Bu kısım ile ilgili K3, K6, K14, K12 gönüllülük çıktısının manevi tatmin olduğunu ifade ederken K5 daha çok fayda sağlamak ve iyi hissetmek olarak ifade etmiştir. K7, K8, K15 varlığını anlamlandırmak şeklinde ifade ederken, K1 kendinden vazgeçme haliyle bu işin aşk olduğunu söylemiştir. K2 ve K11 ise kişisel gelişim olarak dile getirmiştir.

Literatürdeki diğer çalışmalarda katılımcıların ifadelerini destekler niteliktedir. Bireylerin ihtiyacı karşılamak dışında, kendilerini iyi hissetme, manevi açıdan tatmin hissetme, mutluluk gibi sebepler ile gönüllülük yaptığı ve sonucunda da bu çıktıları elde ettiklerini görmekteyiz. Bireyin kendini iyi hissetmek için buna ihtiyacı olduğunu ve bu nedenle yaptıklarını aynı zamanda yaptıktan sonra kendilerini iyi hissettikleri için devamlılık getirdiğini söyleyebiliriz.

Özetle çalışmada elde edilen verilere bakıldığında; erken çocukluk döneminde tercih ettikleri oyun türünün aslında kendi gelişimlerine yön verdiğini düşünebiliriz. Katılımcıların benzer oyun türlerinden bahsettiklerini ve bahsedilen beceriler ile ortak payda da işler yaptıklarını da gördüğümüzü söyleyebiliriz. Hayal eden, merak eden çocuklar olduklarını söyleyen katılımcılarımızın bazılarının çocukluk hayali ile ilgili işler, bazılarının anlam veremedikleri şartlar ve eşitsizlikler ile ilgili işler yaptıklarını da belirtmiştik. Bazılarının ise hayal güçleri sayesinde farklı çözüm yolları ortaya koyduğu görülmüştür. Yine bu noktada da erken çocukluk döneminde hayal gücünün ve merakın oldukça mühim olduğu, yetişkinlik dönemimize yön verdiğini söyleyebiliriz.

Katılımcılarımız ile sohbet sırasında edindiğimiz bilgilere göre aile ilişkileri hakkında da bazı bilgileri belirtmiştik. Olumlu ebeveyn tutumları ile büyüyen katılımcılarımız kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini, sorumluluk alabildiklerini,

düşüncelerini daha rahat bir şekilde dile getirebildiklerini söylemişlerdir. Konuyla ilgili literatürdeki çalışmaları destekler nitelikte sonuçlar çıktığını söyleyebiliriz. Aile ilişkilerinin, olumlu ebeveyn tutumlarının önemini bir kez daha görmekteyiz. Katılımcılarımızın bazıları bu sayede daha iyi ve kolay yol olarak liderliği daha özgüvenli şekilde üstlenmişlerdir. İlham kaynağı ve rol model konusunda katılımcıların cevapları yarı yarıya şeklinde olmuştur. Yarı bir rol modeli olduğunu söylerken diğer yarı olmadığından bahsetmiştir. Bu açıdan literatürdeki tek çalışmada en çok aileden destek ve teşvik alındığı sonucu çıkması yeniden aile ilişkilerinin ve olumlu ebeveyn tutumlarının ne kadar önemli olduğunu hatırlatmaktadır. İki katılımcımız da imece kültürüne tanık olduklarından ve bunun etkili olduğundan bahsetmişlerdir. İmece kültürüne tanık olanların bunun bir hal biçimi olmasından bahsetmelerinin dikkat çekici bir yön olabileceğini söylemek mümkündür. Bu kültür ile büyüyen çocukların yapılan gönüllülüğü doğal akışta mevcut bir şey olarak algılamasını görmekteyiz. İnfomal öğrenmenin oldukça etkili bir öğrenme yolu olduğunu bilmekteyiz. Bu açıdan bakıldığında bunu çocuğun hayatına doğal akışında vermek oldukça etkili olacaktır.

Çalışmanın en önemli kısımlarından biri olan, katılımcıların gönüllülüğe başlamaya sebepleri ve karar verme güçlerinin ne olduğuna dair olan kısımda tek ortak ve önemli detayın var olan ihtiyaca kayıtsız kalamamaları olduğu görülmüştür. Bunun da bireyin sahip olduğu duyarlılık, hassasiyet ve farkındalık olduğu düşünülmüştür. Bu kısmın üzerinde özellikle durmak gerekmektedir. Gönüllü bireylerin var olması, farklı alanlarda çalışıyor ve faydalı işlerin yapılmaya devam ediliyor olması oldukça mühim bir noktadır. Bu nedenle gönüllü bireylerin sayıca çoğalması için bahsedilen duyarlılığın ve farkındalığın kazanılması adına teşvik edici çalışmaların yapılması gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde başlayan, aslında gönüllülüğün de temeli sayılabilecek yardımseverlik ve paylaşma duygusunu daha da geliştirebilmek adına aktif çalışmalar yapılabilir. Eğitimciler olarak davranış ve karakter gelişiminin en kritik olduğu bu dönemde bu tarz çalışmalara destek veriyor olmamız çok büyük katkı sağlayacaktır. Katılımcılara gönüllülüğün çıktısının ne olduğunu sorduğumuzda birçoğunun yaşam amacını bulmak, manevi olarak tatmin hissetmek, iyi hissetmek gibi cevaplar verdiklerini görmekteyiz. Aslında duyarlılıkla bu işe başlayan gönüllülerin, kendilerini çok daha iyi hissetmeleri ve yaşamlarını anlamlandırmaları sebebiyle de bu işten vazgeçemediklerini her geçen gün daha fazla istekle çalıştıklarını

da söyleyebiliriz. Gönüllülüğün psikolojik iyi olma haline de olumlu yönde katkı sağladığını görmekteyiz. Maalesef her geçen gün olumsuz şeyler duyduğumuz bu yıllarda her alanda çalışacak fazlaca gönüllüye ihtiyaç bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar yeterli gelmemektedir. Katılımcılarımız bu noktada herkesin ilgi alanına ait bir alanda çalışmasının daha fazla verimli olacağını söylemişlerdir.

Gönüllü bireylerin ve katılımcılarımızın bahsedilen özelliklerine baktığımızda duygusal zeka (EQ)'nın da devreye girdiğini düşünebiliriz. Duygusal zekanın en önemli kavramlarından birisi olan empati, bu açıdan öne çıkmaktadır. Gönüllü bireylerin var olan ihtiyaca kayıtsız kalamaması aynı zamanda empati becerileri ile ilgilidir. Yine aynı şekilde liderlik vasfı da duygusal zekanın öne çıkan kavramlarından birisidir. Katılımcılarımızın da başlattıkları projelerin liderliklerini üstlendiklerini düşünecek olursak, bu noktada yüksek empati becerisi ve liderlik vasıflarından ötürü gönüllü olarak çalışan projeler üreten kişilerin duygusal zekalarına da ilgi çekmek gerekebilir.

Aynı zamanda tüm bunlar ışığında genel ihtiyacımız olarak bahsedilen özelliklerin aslında 21.yy becerileri kapsamında olduğunu görüyoruz. Peki nedir 21 yy. becerileri?

- Eleştirel bakış açısı ve problem çözme
- Yaratıcılık ve yenilikçi düşünme
- İş birliği içinde olma ve iletişim
- Esneklik ve uyum sağlama
- Girişimcilik ve üretkenlik
- Liderlik ve sorumluluk

Bu açıdan bakıldığında aslında hangi becerilere ihtiyacımız olduğu ve çalışmaya baktığımızda nasıl elde edebileceğimize dair fikirler de oluşmaktadır. Yapılmış olan çalışmalara baktığımızda bireyin kendini iyi hissetmek, varlığını ve yaşamı anlamlandırmak için gönüllülük yaptığı, ihtiyaca kayıtsız kalamadığı ve duyarlılığı nedeniyle eleştiri de bulunarak var olan problemi çözmek için girişimde bulunduğunu, bunun için de gerek oluşturmuş olduğu ekibiyle iş birliği içinde gerek tek başına bir şeyler yapmaya ve üretmeye çalışarak girişimcilik yaptığını, tüm bunların liderliğini ve sorumluluğunu üstlendiğini görmekteyiz. Tüm bunlar bizim için gerekli olan mühim becerilerdir. Herkes var olan ihtiyaca kayıtsız kalamadığında dünya daha iyi

bir yer olabilir. Peki biz bu noktada neler yapabiliriz? Geleceğimizin mimarı çocuklarımız için tüm bu becerileri geliştirebilmek adına çalışmalar yapabiliriz. Bireyin en kritik dönemlerinden biri olan erken çocukluk döneminden başlayarak bu duyarlılığı kazandırmayı hedefleyebiliriz.

B. Öneriler

1. Eğitimciler İçin Öneriler

- Yapılan araştırmalarda hayal gücünü tetikleyen önemli bir faktörün de soru sormak olduğundan bahsedilmiştir. Bu noktada çocuklar ile felsefe etkinlikleri düzenlenebilir.
- Sosyal becerilerin okul öncesi eğitim ile birlikte ebeveynlerin de bu noktada etkili olduğu bilinmekte ve olumlu katkı sağlamaları önem arz etmektedir. Bu noktada okullarda ebeveynlere sosyal- duygusal gelişim ile ilgili veli eğitim seminerleri düzenlenebilir.

2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- Sosyal beceriler, empati kurabilme, kendini tanıma vs. becerilerin duygusal zekaya ait olduğunu düşünürsek, gönüllülük projeleri ile ilgilenen kişilerin duygusal zekâları ile ilgili araştırma yapılabilir.
- Araştırmadaki katılımcıların kendilerini iyi hissetmek için gönüllülük yaptıkları ya da yaptıklarında kendilerini iyi hissettiklerini göz önünde bulundurarak gönüllülük projeleri ile ilgilenen kişilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri araştırılabilir.
- Literatürdeki çalışmalarda ve yapmış olduğumuz çalışmada katılımcıların kendilerini iyi hissetme ve huzur duygusu ile ilgili ifadelerinden yola çıkarak gönüllülüğün psikolojik bir boyutunun var olup olmadığı üzerine bir araştırma yapılabilir. Bu amaçla psikoloji alanında gönüllülük öncesi ve sonrası olmak üzere psikolojik iyi oluş ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilebilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKALP, İ. (2013). “Gönüllülüğün Eğitim Alanına Etkisi: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (Tegv)’nin Deneyimleri”, U. Grounlund, M. Memişoğlu ve Ö. Bağcı (Ed.), **Türkiye’de Gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi**, ss. 54-59, Ankara: Tasarımhane Tanıtım Ltd. Şti
- FAZLIOĞLU, A. (2013). “Kaybolmamış Duyarlılıkların Ortaya Çıkarılmasında Gönüllülük Anlayışının Önemi”, U. Grounlund, M. Memişoğlu ve Ö. Bağcı (Ed.), **Türkiye’de Gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi** (İçinde), ss. 69-75. Ankara: Tasarımhane Tanıtım Ltd. Şti.
- MEB. (2011). **Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Erken Çocukluk Eğitiminde Temel İlkeler**. Millî Eğitim Bakanlığı.
- ÖZÇAĞDAŞ, S. (2013). “Gönüllülük ve Sosyal İnovasyonla Fark Yaratmak”, U. Grounlund, M. Memişoğlu ve Ö. Bağcı (Ed.), **Türkiye’de Gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi** (içinde), ss.86-96. Ankara: Tasarımhane Tanıtım Ltd. Şti.
- ÖZDEMİR, L. (2016). “**Toplumsal Sorunların Çözümünde Ticari Girişimcilğe Karşı Sosyal Girişimcilik**”. Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi, Kahraman Çatı (Ed.), Ankara, Nobel Yayıncılık.
- ŞİMŞEK, B.K. (2012). **Yaratıcılık Özgürlüktür**. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- TÜSEV. (2014). **Sosyal Girişimcilik: Sosyal İçerme ve Sürdürülebilir Toplumsal Gelişme Olanakları**. İstanbul, TÜSEV.
- UNICEF (2018). **Learning Through Play Streng Thening Learning Through Play in Early Childhood Education Programmes**.
- UNV. (2011). **Dünyada Gönüllülüğün Durum Raporu: Küresel Refah İçin Evrensel Değerler**. Türkiye: Türk Ulusal Ajansı ve Beyaz Gemi Eğitim Danışmanlık Yayıncılık.

YAVUZER, H. (2016). **Ana-Baba ve Çocuk**, Ankara, Remzi Kitabevi, 26.Baskı.

MAKALELER

ACUN, M.İ. ve KORKMAZ, H. (2019). “İsveç ve Türkiye’de Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Politikalarının Eğitim Programlarına Yansımaları”, **Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi**, cilt 3, sayı 2, ss.193-227.

AKGÜL, T. Y. (2019). “Neden Oyun Oynamalıyız?”, **Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi**, cilt 5, sayı 6, ss. 15-23.

ARTAN T, TAŞCI A, BAŞCILLAR M. (2018). “Üniversite Öğrencilerinin Gönüllü Olma Motivasyonları ile Özgeciklik Düzeyleri Arasındaki İlişki”, **Journal of Social and Humanities Sciences Research**, cilt 5, sayı 26, ss.2488-2493.

ASLAN, E. (2001). “Torrance Yaratıcı Düşünce Testi' nin Türkçe Versiyonu”, **M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Sayı 14, ss.19-40.

ASLAN, G. ARAZA, A. ve BULUT, Ç. (2012). “Sosyal Girişimciliğin Kavramsal Çerçevesi”, **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**. 7:2, 69-88. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423881611.pdf> adresinden 25.11.2019 tarihinde alınmıştır.

ATÇI, D, YENİPİNAR, U, ve UNUR, K. (2014). “Gönüllü Olma Nedenleri: Mersin 2013 Akdeniz Oyunları Örneği”, **Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi**, cilt 11, sayı 3, ss.42-56.

ATEŞ, M. (2018). “Türkiye’de Sosyal İnovasyon Uygulamaları ve Genç Nüfusun Potansiyeli”, **Analiz**, Sayı 258, ss.5-31.

BALABAN, A. Y., ve İNCE, İ. Ç. (2015). “Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarındaki Gönüllülük Faaliyetleri ve Gönüllülük Algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği”, **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, cilt 30, sayı 2, ss.149-169.

BÜYÜK, K., İŞLEK, M. S., ÇAKMAK, N., TİLTAY M.A. (2017). “Yöneticilerin ve Çalışanların Bakış Açısıyla Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülerin Motivasyonları”, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 17, ss. 303-323.

ÇAKI, F. (2014). “Türk Sosyolojisinde Yeni Bir Alan: Gönüllülük Araştırmaları”, **Sosyoloji Dergisi**, 3, 185-202.

- ÇAVUŞ, M.F., ve PEKKAN, N.Ü. (2017). “Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimciliğe Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma”. **Business and Economics Research Journal**, Volume 8, Number 3, pp. 519-532.
- DURUALP, E. ve ARAL, N. (2019). “Çocukların İnce ve Kaba Motor Gelişimlerine Oyun Etkinliklerinin Etkisinin İncelenmesi”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 20, sayı 1, ss. 243-258.
- GÜNLÜ, E. (2015). “Sosyal Girişimcilik Olgusunun Kavramsal Analizi ve Turizmde Sosyal Girişimcilik”, **Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 35, ss. 23-43. <http://www.sobbiad.mu.edu.tr/index.php/asd/article/view/566> adresinden 25.11.2019 tarihinde alınmıştır.
- GÜRGAN, U. ve TOP, A. (2019). “Genç ve Yetişkinlerde Duygusal Zekâ ve Mutluluk Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, cilt 6, sayı 7, ss. 113-132.
- IŞIK, V. (2015). “Türkiye’deki Sosyal Girişim Yapılanması Analizi: Ashoka Üyesi Sosyal Girişimler Üzerine Bir Alan Araştırması”, **Karatahta / İş Yazıları Dergisi**, sayı 1, ss. 63-76.
- KOÇ ARKAN, S. ve KOCAMAN, İ. (2018). “Oyun Tabanlı Öğrenme-Öğretme Modelinin Okul Öncesi Çocuklarının Öğrenme Tercihlerine Etkisi”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 38, sayı 2, ss. 513-533.
- KOÇ, C. (2011). “Aktif Öğrenmenin Okuduğunu Anlama ve Eleştirel Düşünme Üzerindeki Etkileri”, **CÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 35, sayı 1, ss. 28-37.
- LEE, J. E., DAY, D. J., MEARA, N. M., MAXWELL, S. (2002). “Discrimination of Social Knowledge and its Flexible Application from Creativity: A Multitrait–Multimethod Approach”, **Personality and Individual Differences**, 32, 913–928.
- ÖĞÜT, E., YENEL, F., ve KOCAMAZ, S. (2013). “Spor Federasyonlarındaki Gönüllülerin Katılım Nedenleri ve Kazanımları: Ciddi Boş Zaman Teorisine Göre Bir Değerlendirme”, **Pamukkale Journal Of Sport Sciences**, 4, 48-76.
- PALAZ, S. ve BOZ, İ. (2008). “Üniversite Mezunu Yetişkinlerin Farklı Organizasyonlarda Gönüllü Hizmet Vermesini Etkileyen Faktörler”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 11, sayı 19, ss. 95-106.

- PEKDOĞAN, S. ve KANAK, M. (2019). “Okul Öncesi Eğitimin İlkokul Sürecindeki Sosyal Davranışlara Yansıması”, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, cilt 24, sayı 3, ss. 906-917.
- PELTEKOĞLU, F.B. ve TOZLU, E. (2017). “Halkla İlişkiler ve Gönüllülük Ekseninde Türkiye’de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Bin Yıl Kalkınma Hedefleri”, **Selçuk İletişim Dergisi**, cilt 10, sayı 1, ss. 5-31.
- SARIŞAN TUNGAÇ, A., BAL İNCEKABAK, B. ve YAMAN, S. (2019). “Ortaokullardaki Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Fen Merak Duygusuna Etkisi”, **Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 8, sayı 1, ss. 162-184.
- ŞENEL TEKİN, P., KÖKSAL, A., ve ALSANCAK, S. (2018). “Bir Sosyal Sorumluluk Deneyimi: Tıbbi Sekreterlik Öğrencilerinden Diyaliz Hastalarına ‘Gönülden Destek’ ”, **Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi**, cilt 17, sayı 1, ss. 9-19.
- ŞENTURAN, Ş. ve ŞENTÜRK, N. (2016). “Girişimciliğin Gelişimi ve Mikrofinans Uygulamalarının Önemi”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, Icafr 16 Özel Sayısı.
- TAŞ, H.Y., ve ŞİMŞEK, İ. (2016). “Türkiye ve Dünya’da Sosyal Girişimcilik Örnekleri ve İstihdama Katkıları”, **Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt, 6, sayı,16, ss. 480-496.
- TEMEL, D., ve TÜRKOĞLU, B. (2019). “Yerleşim Yerlerine Göre Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 39, sayı 2, ss.843-871.
- YILMAZ, M., SERTBAŞ, K. ve GÜMÜŞ, H. (2019). “Gönüllülerin Faaliyetlere Katılım Nedenleri ve Motivasyonel Faktörlerin Analizi: Gençlik Merkezleri Örneği”, **Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, cilt 21, sayı 3, ss.117-127.
- YÖNTEN BALABAN A, ÇOBAN İNCE İ. (2015). “Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarındaki Gönüllülük Faaliyetleri ve Gönüllülük Algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği”, **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, cilt 30, sayı 2, ss. 149-169.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

10. KALKINMA PLANI 2014 – 2018, (2013). <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf> adresinden 2.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- AÇEV (2016). Her Çocuğa Eşit Fırsat: Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitiminin Durumu ve Öneriler. http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_HERKES-%C4%B0C%C4%B0N-ESIT-FIRSAT-TURKIYEDE-ERKEN-COCUKLUK-EGITIMININ-DURUMU-VE-ONERILER.web_.pdf adresinden 1.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- AKUT (2015). <https://www.akut.org.tr/docs/e-bulten/AKUT-e-bulten-temmuz-2015.pdf> adresinden 1.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- ARGÜDEN, Y. (2015). Sosyal girişimcilik. <http://www.arge.com.tr/makaleler/sosyal-girisimcilikadresinden> 1.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- AYDINLIGİL, S. (2013). “Sosyal Politika Geliştirmede Yeni Bir Alan: Gönüllülük, Türkiye’de Gönüllülük- Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi” http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiye_degonulluluk.pdf adresinden 2.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- BAĞCI, G. (2013). “Genç Gönüllülüğü: Kişisel ve Sosyal Kalkınmaya Giden Çift Yönlü Yol, Türkiye’de Gönüllülük- Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi” http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiye_degonulluluk.pdf adresinden 5.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- BRITISHCOUNCIL, (2019). “Türkiye’de Sosyal Girişimlerin Durumu”, https://www.britishcouncil.org.tr/sites/default/files/20190702_se_research_report_the_state_of_social_enterprise_in_turkey_tr_double_page.pdf adresinden 25.11.2019 tarihinde alınmıştır.
- COŞKUN, E. ve SARIKAYA, M. (2016). “Sosyal Girişimcilik Eğitiminde Gönüllü Kuruluşlar”, Strategic Public Management Journal (SPMJ), Issue No: 4, November 2016, ISSN 2149-9543, pp. 72-82 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/274317> adresinden 25.11.2019 tarihinde alınmıştır.
- europa.eu (2019). Avrupa’da Gönüllülük. https://europa.eu/youth/eu/article/46/102_9_tr adresinden 11.12.2019 tarihinde alınmıştır.

- GSB (2019). Gençlik ve Spor Bakanlığı. 2019 Gönüllülük Yılı Stratejisi. [https://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/GSB/gencgonull%C3%BClerkitap%C4%B1k/GencGonulluler2019Kitap%20\(1\).pdf](https://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/GSB/gencgonull%C3%BClerkitap%C4%B1k/GencGonulluler2019Kitap%20(1).pdf) adresinden 11.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- KUSIF (2018). “Sürdürülebilir Sosyal Girişim Vakaları”, <https://kusif.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2019/01/SosyalGirisimVakalari.pdf> adresinden 4.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- SİVİL TOPLUM GELİŞTİRME MERKEZİ. (2009). STÖ’ler için Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi Rehberi. Genişletilmiş 2. Baskı. https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-08/stoler-icin-gonulluluk-ve-gonullu-yoneti-mi-rehberi_2.pdf
- SOSYAL GİRİŞİMCİ AKADEMİSİ (2015), “Sosyal Girişimcilik Nedir?” <http://www.sogla.org/sosyal-giri351imcilik-nedir.html>, adresinden 25.11. 2019 tarihinde alınmıştır.
- SOVET. (2018). Genç İşsizlere Bir Alternatif Olarak Sosyal Girişimcilik. https://sovet-project.eu/wp-content/uploads/2018/09/SoVET-IO3-Final-Version_TR.pdf adresinden 2.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- TOG (2010). Tog Etki Araştırması 2010 Sivil Katılımın Sosyal ve Gelişime Etkisi. <https://www.tog.org.tr/wp-content/uploads/2018/12/TOG-Etki-Ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1.pdf> adresinden 1.1.2020 tarihinde alınmıştır.
- UNDP (2013). Türkiye’de Gönüllülük Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi. <https://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf>, adresinden 1.1.2020 tarihinde alınmıştır.
- Url-1 <https://www.setav.org/analiz-turkiyede-sosyal-inovasyon-uygulamalari-ve-genc-nufusun-potansiyeli/> adresinden 20.12.2019 tarihinde alınmıştır.
- WHITEBREAD, D., NEALE, D., JENSEN, H., LIU, C., LYNNETH SOLIS, S., HOPKINS, E., HIRSH-PASEK, K. and ZOSH, J. (2017). The Role of Play in Children’s Development: A Review of The Evidence https://www.legofoundation.com/media/1065/play-types_-_development-review_web.pdf adresinden 1.12.2019 tarihinde alınmıştır.

TEZLER

- ABBAN, B. (2016). “Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllülük Düzeyleri ve Beklentileri”, (Yüksek Lisans Tezi), Yalova Üniversitesi, Bursa.

- ARABACIOĞLU, B. (2019). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Düzeyleri ile Ebeveyn Tutumları ve Çocuğun Mizaç Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- AYDEMİR, D. (2019). “Okul Öncesi Eğitimde Çocukların Yaratıcı Hayal Gücü Gelişimi Etkileyen Faktörler”, (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- BEDGE, Z. (2015). “Öğretmen ve Ebeveyn Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi, Karabük.
- BELLİ, M. (2018). “Ergenlerde Algılanan Ebeveyn Tutumu, Akıllı Telefon Kullanımı ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yüksek Lisans Tezi), Kütahya Sağlık Bilimler Üniversitesi, Kütahya.
- BİÇER, F. N. (2020). “Okul Öncesi Öğrencilerinin Oyuncak Tercihleri ve Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- BÜLBÜL, A. (2019). “Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Liderlerinin ‘Lider Yönetici ve Gönüllülük’ Davranışlarının Motivasyonel Faktörler Açısından İncelenmesi”, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- ÇAMER, H. N. (2005). “Başkent Kadın Platformu Derneği, Cumhuriyet Kadınları Derneği ve Uçan Süpürgede Yer Alan Gönüllü Kadınların Gönüllülük Deneyimleri ile Elde Ettikleri Kazanımlar”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- ÇELİK, C. (2018). “Beş –Altı Yaş Çocukların Sosyal Becerilerinin, Ebeveynlerinin Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- ÇETKEN, H. Ş. (2018). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyun Tercihlerinin Dış Mekân Oyun Alanı Tasarımları Açısından İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- DİRİCAN, R. (2018). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Uygulanan Felsefe Eğitimi Etkinliklerinin Çocukların Felsefi Tutum ve Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi”, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

- EKE, K. (2018) . “4-6 Yaş Sosyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Çocukların Sosyal Davranışları ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- ERCAN, S. (2016). “Türkiye’de Sosyal Girişimcilik ve Yarattığı Etkilerin Değerlendirilmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- ERDOĞMUŞ, Z. (2016). “Türkiye’de Resmi Gönüllülüğün Düşük Olma Nedenleri: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma”, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- ERGUT, G. (2019). “Felsefi Sorgulama ile Birleştirilmiş Matematik Etkinliklerinin Üstün Yetenekli Öğrencilerin Soru Sorma Becerilerine Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- FİŞNE M. (2017). “Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma”, (Doktora Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- GÖKŞEN, E. (2019). “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri İle Mizaç Özellikleri Ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi, Karabük.
- GÜNDOĞAN, A. (2011). “Yaratıcı Hayal Gücü Testinin Türk Çocuklarına Uyarlanması ve Dramanın Farklı Yaş Gruplarındaki Çocukların (10-13) Yaratıcı Hayal Güçleri Üzerindeki Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- KARAKUŞ, M. (2000). “Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki İlköğretim İkinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeylerine Yaratıcı Sorun Çözme Programının Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- ÖZCAN, C. (2019). “5-6 Yaş Çocuklarının Duygusal Zekâlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- SÖZER, S. (2019). “Sosyal Girişimcilik Bağlamında Oyak Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi: Konya İli Örneği”, (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Malatya.

- ŞAKLAR, Z. (2015). “Adalet Duyarlılığın Gönüllülük Yapmadaki Rolünün İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- ŞENER, H. (1996). “4-5 Yaş Anaokulu Çocuklarında Dramatik Oyunun ve İnşa Oyununun Bakış Açısı Alma Becerilerine Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- UYGUN, N. (2018). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Oyun Davranışları, Sosyal Yetkinlik Davranışları ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişki”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- YEŞİLYURT, B. Ş. (2019). “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Girişimcilik Eğilimleri ve Hayırseverlik Seviyeleri: İstanbul’da Bir Vakıf Üniversitesi Örneği”, (Yüksek Lisans Tezi), Altınbaş Üniversitesi, İstanbul.
- YILMAZ, N. (2020). “Lise Öğrencilerinde Anne Baba Tutumları ile Benlik Saygısı ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

EKLER

EK 1: Demografik Bilgi Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Zeynep KINDIROĞLU tarafından yapılmaktadır. Çalışılan tez konusu ‘**Toplum Temelli Gönüllülük Projelerine Liderlik Yapan Kişilerin Özgeçmişlerinin İncelenmesi**’ dir. Bu çalışmada kullanılacak olan bütün bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. İlginiz ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

- 1) Adınız Soyadınız:
- 2) Yaşınız:
- 3) Kaç kardeşsiniz?:
- 4) Çekirdek bir ailede mi büyüdünüz yoksa geniş bir ailede mi?:
- 5) Çocukluğunuz nerede geçti? (Köy, kasaba, şehir vb.)
- 6) Okul öncesi eğitim aldınız mı?
- 7) Annenizin mesleği?:
- 8) Babanızın mesleği?:
- 9) Mesleğiniz:
- 10) Öğrenim durumunuz: () İlkokul () Ortaokul () Lise
() Önlisans () Lisans () Lisansüstü
- 11) Üniversite mezunu iseniz hangi bölümden mezun oldunuz? :

EK 2: Görüşme Soruları

1. Oyun oynayan bir çocuk muydunuz? Neler ile – nasıl oyunlar oynardınız?
2. Evde oyun oynayan bir çocuk muydunuz? Yoksa dışarda mı oynardınız?
3. Hayal kuran bir çocuk muydunuz?
4. Soru soran bir çocuk muydunuz? Neleri merak ederdiniz?
5. Gönüllülüğü tanımlayabilir misiniz?
6. İlk gönüllülüğünüzden bahsedebilir misiniz?
7. Ailenizde gönüllü faaliyetler ile ilgilenen birileri var mı?
8. Şu anda içerisinde bulunduğunuz gönüllü faaliyetine başlamaya karar anınız nasıl oldu?
9. Sizce gönüllülüğün insana kazandırdığı nedir?
10. Gönüllülüğe en çok ihtiyaç duyulan alanlar sizce hangileridir?

EK 3: Etik Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 25/07/2019-4544

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-020
Konu : Etik Onay Hk.

Sayın Zeynep KINDİROĞLU

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 18.06.2019 tarihli ve 2019/09 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Müdür

25/07/2019 Enstitü Sekreteri

Büke KENDER

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEKR3BUJC>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:http://www.aydin.edu.tr/

Bilgi için: Büke KENDER
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Ad – Soyad : Zeynep Kındıroğlu

ÖĞRENİM DURUMU :

- **Önlisans:** 2012, Fatih Üniversitesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Yüksekokulu
- **Lisans:** 2014, İstanbul Aydın Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği
- **Yüksek Lisans:** 2018, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

2011: Fatih İpek Böceği Anaokulu, Stajyer Öğretmenlik
2012: Kuvayi Milliye İlköğretim Okulu Anaokulu, Stajyer Öğretmenlik
2014: Küçükçekmece Belediyesi Anaokulu, Stajyer Öğretmenlik
2014: Özel Çocuk Evi Anaokulu
2016: İlk Evre Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
2018: Tenzile Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Anaokulu
2019: Yenidoğu Okulları

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- Kındıroğlu, Z., Yaşar Ekici, F.,2019. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları Arasındaki İlişki, *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (9)1, 138-157.
- Kındıroğlu, Z.,2020. Erken Çocukluk, Gönüllülük ve Yaratıcılık'ın Önemi, *Dergi Ayrıntı*, 8(85), 71-74.

DİĞER YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER

- Kındıroğlu, Z., 2018. Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları Arasındaki İlişki (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.